

KANDIDATUPPSATS I BIBLIOTEKS- OCH INFORMATIONSVETENSKAP
AKADEMIN FÖR BIBLIOTEK, INFORMATION, PEDAGOGIK OCH IT
2015:18

Tjänster till stöd för forskning vid tre svenska universitetsbibliotek

HELENE TORNBLAD

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

© **Helene Tornblad**

Mångfaldigande och spridande av innehållet i denna uppsats
– helt eller delvis – är förbjudet utan medgivande.

Svensk titel: Tjänster till stöd för forskning vid tre svenska universitetsbibliotek

Engelsk titel: Research Support Services at three Swedish University Libraries

Författare: Helene Tornblad

Färdigställt: 2014

Handledare: Ingrid Johansson och Roger Blomgren

Abstract: This bachelor thesis examines research support services at three Swedish University Libraries. Three methods are used, aiming at capturing different aspects of the support services. The quantitative methods are text analysis (word count) based on the libraries annual reports and a questionnaire aiming at mapping the services. In addition, a qualitative content analysis is performed, based on semi structured interviews with three informants, one at each of the university libraries. The results show that the libraries have developed support services for all stages in a research process, however differently. The three libraries seem to have some distinctive features in their research support services that are consistent with each university's profile. Based on the perspective of Joacim Hansson's theory about library discourse versus library practice, and his and Krister Johannesson's dimensions proactive versus reactive, the thesis also discusses how these features are expressed by the informants and how the different views influence and are influenced by the typical features of the university and the library research support services.

Nyckelord: vetenskapliga bibliotek, yrkesroller, forskare, vetenskaplig elektronisk publicering, bibliotek - målsättning och uppgifter.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar.....	1
1.1.1 Problemformulering.....	1
1.1.2 Syfte och frågeställningar.....	2
2. Litteraturgenomgång.....	2
2.1 Universitetsbibliotekens utbud av tjänster för forskare.....	2
2.2 "Best practice".....	7
2.3 Professionell identitet.....	7
3. Teori.....	9
4. Urval och metod.....	10
4.1 Urval.....	11
4.2 Kvantitativ textanalys.....	11
4.3 Kvantitativ analys av enkätdata.....	12
4.4 Kvalitativ textanalys.....	13
5. Resultat.....	14
5.1 Kvantitativ textanalys.....	14
5.1.1 Uppsala universitetsbibliotek.....	14
5.1.2 Linköpings universitetsbibliotek.....	15
5.1.3 Karolinska Institutets bibliotek.....	16
5.1.3 Sammanfattning.....	17
5.2 Kvantitativ analys av enkätdata.....	18
5.2.1 Att starta en forskningsuppgift.....	18
5.2.2 Insamling av information.....	19
5.2.3 Bearbeta/analysera/skriva.....	21
5.2.4 Tillgängliggöra resultat.....	22
5.2.5 Utveckling av nya tjänster.....	23
5.2.6 Sammanfattning.....	25
5.3 Kvalitativ textanalys.....	25
5.3.1 Tematisk analys.....	26
5.3.2 Sammanfattning.....	29
6. Diskussion och slutsatser.....	30
6.1 Analys av mina egna forskningsmetoder.....	32

6.2 Förslag till fortsatt forskning.....	33
7. Litteraturlörteckning.....	34

1. Inledning

Den 10 april 2012 besökte jag SFIS (Svensk förening för informationsspecialister) vårkonferens på temat *Informationsförsörjning till forskning och innovation – information som konkurrensmedel*. Under konferensen berättade representanter för Lunds universitetsbibliotek och Videnscentret vid Odense universitetshospital om undersökningar de genomfört bland forskare för att bättre anpassa bibliotekets tjänster till målgruppen. I Lund har åtgärdsförslag tagits fram för utveckling och förändring av tjänster anpassade till forskningsprocessens olika skeden och behoven vid de olika fakulteterna. I Odense ledde undersökningen till en analys av vilka roller bibliotekarien kan och ska ha i förhållande till forskare, och vilka principer som ska styra utvecklingen av tjänster på biblioteket.

Vårkonferensen väckte mitt intresse för hur universitetsbibliotek kan arbeta för att stödja forskningen. Jag började ställa frågor om detta under mentorsprojektet och vid andra tillfällen då jag kom i kontakt med representanter för universitetsbibliotek. Svaren handlade ibland om vardagsnära service som att forskare vill ha direktleveranser av böcker till tjänsterummet. Men när jag frågade någon annan handlade svaren om helt andra saker, som att utveckla nya tekniska lösningar för att underlätta forskningsprocessen. Jag har fått intryck av att stöd och service till forskare är "hett" på universitetsbiblioteken i dag och att man talar mycket om stöd och service till forskare men det verkar som att man lägger in olika betydelser i begreppen.

Av slutrapporten från Lunds universitets bibliotek (Voog et al. 2013 s. 9) framgår att det finns få definitioner av begrepp som forskarstöd eller forskarservice. Ofta är det praktiken, vad biblioteken faktiskt gör, som får definiera betydelsen. Detta har väckt mitt intresse för att fördjupa mig i vad som formar bibliotekens verksamhet på området.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

1.1.1 Problemformulering

"De senaste åren har forskarstöd blivit ett hetare samtalsämne, igen. Efter en tids intensivt fokus på studenter, lärandemiljöer och Bolognaprocessen har en del av biblioteksdebatten åter börjat cirkulera kring dessa nygamla frågor..." Så skriver Hanna Voog et al. i sin rapport (ibid., s. 5)

Rapporten från Lunds universitetsbibliotek ställer frågor om vilken roll universitetsbiblioteken kan och ska ha i universitetets samlade utbud av stöd och service till forskare. Kan universitetsbiblioteken bli ett nav för forskningen vid sitt universitet, med tjänster som stödjer alla steg i forskningsprocessen - från ansökningar om forskningsanslag till publicering och marknadsföring av forskningens resultat? Eller är det naturligt att se universitetsbibliotekens uppgifter som mer begränsade, med stöd till vissa delar av forskningsprocessen?

Som jag nämnt ovan saknas allmänt accepterade definitioner av forskarstöd och forskarservice på bibliotek. Om arbetet för målgruppen forskare definieras genom vad

varje bibliotek faktiskt gör på området är det intressant att kartlägga hur dessa tjänster ser ut i praktiken. Men det är också intressant att se närmare på hur biblioteken och ledande bibliotekarier själva uttrycker sig om sin verksamhet och hur den kommer att utvecklas. Vilka uppgifter ska biblioteket ha, och vad ska man inte göra?

Jag vill bidra till att ge en bild av hur några universitetsbiblioteks stöd och service till forskare ser ut i dag, och hur tankarna går om framtiden. Frågorna berör bibliotekens och bibliotekariernas identitet och den egna rollen i förhållande till omvärlden. Som litteraturoversikten kommer att visa har forskare och andra användare ofta en traditionell och kanske föråldrad syn på bibliotekets roll och uppgifter. Att utveckla nya tjänster som spar forskares tid och samtidigt stärker bibliotekens varumärke kan vara avgörande för att universitets- och högskolebibliotek ska kunna ha en stark roll även i framtiden. Samtidigt är det lätt bli fartblind av teknikutvecklingen och glömma bort att många användare faktiskt är nöjda med den service som ges i dag och att det finns många styrkor i den traditionella bibliotekarirollen som behövs för att möta framtiden.

1.1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att ge en bild av hur utbudet av tjänster för stöd och service till forskare ser ut på några svenska universitets- och högskolebibliotek ser ut i dag och hur ledande bibliotekarier på resonerar kring bibliotekens roll och uppgifter på området. Jag vill även undersöka hur stödet till forskare respektive studenter uttrycks i universitetsbibliotekens verksamhetsberättelser.

Mina frågeställningar är:

- Vilket utbud av tjänster för stöd och service till forskare har de undersökta biblioteken i dag?
- Vilken roll har stöd och service till forskare i förhållande till andra delar av biblioteksverksamheten?
- Hur ser ledande bibliotekarier på bibliotekets och bibliotekariernas kompetens, roll och uppgifter i förhållande till forskare?
- Går det att skönja ett samband mellan å ena sidan synen på bibliotekets och bibliotekariernas kompetens och roller, och utbudet av tjänster för forskare å den andra sidan?

2. Litteraturgenomgång

2.1 Universitetsbibliotekens utbud av tjänster för forskare

År 2011 utkom en brittisk rapport om universitetsbibliotekens värde för forskningen (Research Information Network, 2011), med omslag utformat i socialrealistisk stil med knutna nävar. Tankarna leds till en politisk kampskrift eller manifest från 1970-talet snarare än till en rapport om universitetsbibliotekens framtid. Troligen är valet av omslag ett uttryck gjort med en självironisk glimt. Även om rapporten inte är skriven som ett traditionellt politiskt manifest kan innehållet sammanfattas med "upp till kamp

för universitetsbiblioteken", uttryckt i tio nyckelbudskap om bibliotekens värde för forskningen.

Några exempel bland nyckelbudskapen är (i min översättning): "Bibliotek hjälper forskare att få forskningskontrakt och forskningsfinansiering", "Publiceringsdatabaser ökar institutionens synlighet och stärker dess forskningsprofil" och "Enkel tillgång till innehåll av hög kvalitet är en grundsten för bra forskning". Bibliotekens verksamhet måste vara evidensbaserad, så att det går att klarlägga samband mellan universitetsbibliotekens insatser och dess effekter för forskningen, menar författarna. De menar att detta är särskilt viktigt i dag när ett generationsskifte pågår på universiteten. Äldre forskare och universitetsledningar har sett informationsförsörjning som den främsta rollen för universitetsbiblioteken och har varit relativt nöjda med tjänsterna. Men när nya generationer tar över de ledande positionerna på universiteten kan den traditionella och föråldrade bilden av vad biblioteken gör bli en belastning som leder till att biblioteken marginaliseras, särskilt när universitetens budgetar ska skäras ner, argumenterar författarna. (ibid., s 6ff)

Rapporten presenterar statistik, goda exempel och tidigare studier som stödjer vart och ett av de tio nyckelbudskapen. Avslutningsvis skriver rapportförfattarna att biblioteken måste bli bättre på att kommunicera hur verksamheten förändras och vilka möjligheter det ger för framtiden. De argumenterar också för att biblioteken måste bli bättre på att samla och analysera statistik om sin verksamhet för att kunna visa hur universiteten gynnas av forskningsbibliotekens verksamhet. (ibid., s. 64f)

The Research Information Network, RIN, en av organisationerna bakom den rapport som nämns ovan, har följt de brittiska forskningsbibliotekens utveckling i många år tillsammans med andra biblioteksaktörer. År 2007 publicerades resultaten av en stor studie som omfattade en expertpanel samt fokusgrupps- och telefonintervjuer med mer än 2250 forskare och 300 bibliotekarier (Research Information Network, 2007). Resultaten visade på intressanta likheter och skillnader mellan forskarnas och bibliotekariernas syn på vad bibliotekens roll bör vara "i framtiden", vilket i rapporten definierades som om fem år.

Både forskare och bibliotekarier bedömde att tjänsterna att förvalta tryckta och digitala samlingar, ansvara för publiceringsdatabaser och sköta bibliotekets förvärv skulle spela en viktig roll i framtiden. När det gällde bibliotekariens roll som ämnesexpert och förmedlare av informationskompetens skilde sig uppfattningarna åt. Bibliotekarierna såg framför sig att dessa roller skulle vara betydligt viktigare än vad forskarna gjorde. Forskare inom humaniora ämnen utmärkte sig dock inom forskargruppen genom att värdesätta bibliotekariernas framtida roll som ämnesexperter högre jämfört med övriga forskare (ibid., s. 43-48).

Även en senare studie (Research Information Network 2010) pekar på ett glapp mellan de tjänster brittiska universitetsbibliotek erbjöd och vad forskarna faktiskt efterfrågade. Studien hade genomförts på fyra forskningsintensiva universitet och var strukturerad efter forskningsprocessens livscykel, som här sammanfattades i fyra områden (min översättning): upptäcka och utveckla nya idéer, finansiering och godkännande, experimentfasen och slutligen publicering och spridning av forskningsresultat.

Studien visar att alla bibliotek hade ett stort utbud av kurser i informationssökning men få forskare var intresserade av dessa. Intresset från forskarna var också svalt för att

publicera sig i universitetens publikationsdatabaser. Däremot efterfrågades nya tjänster på flera områden, som möjligheter att lagra och dela forskningsdata, bibliometri och rådgivning i upphovsrättsfrågor. (ibid., s. 8-15).

Studien utmynnar i rekommendationer för universitetens forskarstöd (i min översättning):

- För utbudet av tjänster görs rekommendationen att universiteten ska se till att forskare har tillgång till relevanta verktyg för att dela dokument och data över institutionsgränser.
- Universiteten behöver även se till att forskare har grundläggande utbildning i att hantera forskningsdata effektivt och i enlighet med gällande lagstiftning.
- Stödet till forskare anpassas behöver anpassas efter fakulteternas behov och utföras så nära forskarna som möjligt, även om stödet till forskning är samlat i en central enhet.
- Universitetsbiblioteken bör eftersträva ett nära samarbete med universitetens forskningsavdelningar, särskilt nämns här möjligheten att integrera informationsspecialister i forskarteam och i institutionernas verksamhet.
- Universiteten måste se till att forskare får information om upphovsrättsfrågor. Universiteten behöver också se över sina riktlinjer för avvägningar mellan öppen publicering och skydd av intellektuella rättigheter. (ibid., s. 17ff)

I ett svenskt och nordiskt perspektiv har jag inte funnit någon egentlig motsvarighet till den brittiska "kampskriften", däremot finns flera studier som handlar om utvecklingen av nya tjänster för forskare och om att samla och sprida goda exempel på stöd och service till forskare.

Ett exempel på framtidsspaning är Margareta Nelkes (2009) utredning för Svensk biblioteksförnings räkning om de svenska universitets- och högskolebibliotekens situation och framtid i ett omvärldsperspektiv. I utredningen presenteras resultatet av en enkät som besvarats av 28 bibliotek. När det gäller uppgifter som då ansågs vara relativt nya för biblioteken var respondenterna eniga om att bibliometri kommer att ha en större betydelse i framtiden. De såg även framför sig att biblioteken i ökande utsträckning kommer att delta i forskningsprojekt. Merparten av de mer etablerade tjänsterna bedömdes vara kvar i ungefär samma omfattning, det enda som respondenterna var eniga om skulle minska var fjärrlåneverksamheten (ibid., s. 29).

Svensk biblioteksförnings verksamhetsgrupp publicerade år 2009 en rapport (Svensk Biblioteksförning 2009) om framtiden för de svenska universitets- och högskolebiblioteken, som delvis baseras på Margareta Nelkes enkät. Den samlade bilden känns igen från de brittiska rapporterna - inte sällan har omvärlden en föråldrad syn på bibliotekens verksamhet. Även om rapporten förmedlar att det finns ett gott stöd för de svenska universitets- och högskolebiblioteken sägs samtidigt att det finns ett tydligt behov av att bättre marknadsföra biblioteket: "Flera påpekar behovet av att definiera för sig själv och andra vad man har att erbjuda och att tydligare än tidigare profilera biblioteket och våga ta ställning." (ibid., s. 20)

Flera av de exempel som ges på framtida arbetsuppgifter för biblioteken har en anknytning till stöd och service till forskare:

"Exempel på arbetsuppgifter som nämns är undervisning i informationskompetens på olika nivåer, anpassad service till olika användargrupper, omvärldsbevakning och omvärldsanalys, bibliometri,

närmare deltagande i forskningsprojekt samt olika arbetsuppgifter förknippade med det elektroniska beståndet och lärosätets publiceringar, exempelvis öppen publicering, digitalisering och arkivering av digitala dokument." (ibid., s. 21)

Biblioteken vid universitetsbiblioteket i Lund har under de senaste åren publicerat rapporter och konferensbidrag om sitt pågående projekt för stöd och service till forskare. Gunilla Wiklund (2012) har gjort en litteraturöversikt med fokus på vad forskarservice är, vilket stöd bibliotek erbjuder till forskare och vad forskare tycker om servicen.

I framställningen om vilka tjänster biblioteken erbjuder använder sig Wiklund av en schematisk modell för forskningsprocessens olika steg. Modellen ser ut så här (ibid., s. 9):

Starta en forskningsuppgift	Insamling	Bearbeta	Analysera	Skriva	Tillgängliggöra resultat + grunddata
-----------------------------	-----------	----------	-----------	--------	--------------------------------------

Wiklund konstaterar att även om få bibliotek arbetar med stöd i samband med forskningsansökningar och forskningsfinansiering är det ändå i början och slutet av forskningsprocessen som bibliotekens tjänster är mest utvecklade. Tyngdpunkterna ligger på informationsinhämtning och tillgängliggörande av forskning. Få tjänster är utvecklade för att stödja mellanfaserna i ett forskningsprojekt (ibid., s. 10-19).

När det gäller forskares åsikter om vilken service de erbjuds ger Wiklund ingen entydig bild. Behoven och uppfattningarna om servicen skiljer mellan olika forskningsdiscipliner, det finns brister i de studier som utförts och det är svårt att överblicka vilken betydelse den pågående förändringen av forskningskommunikationen kommer att ha:

Rollmässigt betraktas bibliotekarier ofta ha en roll som administratör och vårdare av tryckta och elektroniska samlingar. Andra roller och service som avviker från det traditionella blir i kombination med förändringar som är svåra att överblicka, och kanske till och med att uppfatta, abstrakta för forskare och svåra att uttala sig om. (ibid., s. 24)

Hanna Voog et al. (2013) sammanfattar i en slutrapport för projektet "Undersökning av forskares behov av biblioteksservice" vid Lunds universitetsbibliotek både Gunilla Wiklunds litteraturöversikt och resultatet av enkäter och fokusgruppsintervjuer vid de olika biblioteksenheterna. Strukturmässigt följer enkätfrågorna och redovisningen av fokusgruppsintervjuerna modellen av forskningsprocessens olika steg som presenterats ovan.

I slutsatserna presenteras flera förslag till utvecklingsområden för universitetsbiblioteket. Här följer några exempel: För forskningsprojektets första del, *Starta en forskningsuppgift*, nämns möjligheten att universitetets enhet för forskningsservice och universitetsbiblioteket gemensamt kan bygga upp information om finansiärer och deras krav. En annan tänkbar uppgift för biblioteket är att synliggöra vad andra forskare inom universitetet arbetar med för att underlätta för forskare att hitta "teoretiska grannar" och bilda nätverk.

I det andra steget, *Insamling*, nämns digitalisering, register och indexering av arkivmaterial som exempel på tänkbara nya tjänster. Vissa av forskarna anser att

undervisningen i informationssökning är för grundläggande och efterlyser mer av "tricks of the trade".

För faserna *Bearbeta, Analysera och Skriva* tycks behoven skilja sig väsentligt mellan forskare. För "bok- och arkivtunga" ämnen kan det till exempel finnas behov av fysiska arbetsplatser för forskare på biblioteken. På området referenshantering nämns att det kan finnas behov av stöd för andra referenshanteringsprogram än EndNote och RefWorks.

På området *Tillgängliggöra resultat och grunddata* hade forskarna flera önskemål, till exempel rådgivning i upphovsrättsfrågor. Flera av forskarna önskade att biblioteken skulle sköta registrering och parallellpublicering och upplevde sig ha dålig kunskap om pålitliga Open Access-förlag. En annan uppgift som nämndes var att synliggöra hur forskare kan använda alternativa metoder för att sprida forskningsresultat, exempelvis sociala medier (ibid., s. 44-50).

I flera av de rapporter som beskrivits här har förutsägelser för framtiden gjorts med tidsperspektivet fem år fram i tiden. De äldsta rapporterna är nu mer än fem år gamla och i den bemärkelsen är framtiden redan här, och det bör vara möjligt att se om prognoserna har slagit in.

En färskare framtidsspaning görs av Helena Francke (2013) i Svensk Biblioteksförnings *rapport Publicera! Svenska forskningsbiblioteks arbete med publiceringsfrågor*. Författaren skriver där att en verksamhet som är aktuell just nu är att utveckla ett mer strukturerat forskarstöd som förutom publiceringsfrågor även involverar annat stöd till lärosätets forskare. Francke pekar på förändringar som kan komma att påverka biblioteken på avgörande sätt de närmaste åren. Ett sådant exempel är en eventuell övergång till ett helt open access-baserat system som utgår från fritt tillgänglig primärpublicering:

"Om biblioteken inom vissa ämnesområden i hög grad kommer att administrera lärosätets publicering genom publiceringsstöd, författarfonder och informationssystem som lokaliserar fritt tillgängliga resurser snarare än genom att hantera tidskriftsprenumerationer och licenser innebär det en långtgående omvärdering och bibliotekens uppgift och identitet." (ibid., s. 90)

Andra frågor som rönt mycket uppmärksamhet är enligt Francke samarbete kring forsknings- och myndighetsdata och system som sammanför olika former av forskningsrelaterade uppgifter, exempelvis projektdatabaser.

Francke beskriver möjligheten av ett "mentalt paradigmskifte", från att ge lokal tillgång till global information till att ge global tillgång till lokal litteratur, men hon ifrågasätter samtidigt om skiftet handlar om att "... ta tillvara bibliotekets kompetens i förhållande till nya uppgifter eller är det en överlevnadsstrategi för bibliotek som ser att det blir allt svårare att få gehör för behovet av befintliga uppgifter?" Hon reflekterar även över bibliotekariernas roll i ett förändrat forskningsbibliotek. Om biblioteket kommer att ta en mer aktiv del i forskningens olika stadier, kan arbetet bli mer inriktat på processer än på samlingar, förutser hon.

Arbetet med Open Access kan ses som en naturlig förlängning av bibliotekariens traditionella roll att förespråka öppenhet och tillgång till kunskap, men innebär samtidigt att bibliotekarien tar på sig en ny roll i förhållande till forskare, vilket har ansetts vara kontroversiellt. Än mer utmanande för yrkesrollen är att för ledningens

räkning utvärdera forskningen genom bibliometriska analyser: "En informant uttrycker det som att man: " 'blir älskad av ledningen och hatad av forskarna', samtidigt som bibliotekariens tjänster uttryckligen efterfrågas av universitetsadministrationen på ett sätt som man inte tidigare upplevt." Helena Francke konstaterar att bibliometri och Open Access-publicering ger biblioteket prestige om de utförs väl, men samtidigt är det viktigt för bibliotekarier och bibliometriker att behålla sin integritet. Bibliotekarierna har här en styrka i sin breda förståelse för vetenskaplig kommunikation i olika stadier och inom flera olika vetenskapsområden. (ibid., s. 92ff)

2.2 "Best practice"

Asger Væring Larsen et al. (2010) har gjort en översikt över stödet till forskare vid 11 internationella och 8 danska universitetsbibliotek, med syfte att identifiera "best practice institutions". I analysen identifieras både tjänster som kännetecknar ett bra universitetsbibliotek ("state of the art") och exempel på särskilt framstående tjänster ("services that stand out"). Resultaten visar att universitetsbiblioteken främst angav tre kriterier för vad som ska anses vara en lyckad tjänst till forskare: Den ska spara forskares tid, stärka bibliotekets varumärke och tjänsten ska användas ofta (ibid., s. 32). Några av exemplen på särskilt framstående tjänster som kan kännas främmande för ett svenskt universitetsbiblioteks verksamhet av i dag är:

- Insatser för att hjälpa forskare med att ansöka om forskningsmedel och med att skriva forskningsansökningar (universitetsbiblioteket i Bournemouth).
- Stöd till förvärv och analys av forskningsdata inom det samhällsvetenskapliga området (universitetsbiblioteket i Stanford)
- Finansiering av forskares publicering i Open Access-tidskrifter (universitetsbiblioteken i Oregon, Harvard och Berkeley).
- Informationsspecialister ingår i forskningsprojekt inom universitetet (universitetsbiblioteket i Oxford). (ibid., s. 27-32)

Rapporten har även tagit med rekommendationer från en nordisk workshop om forskningsstöd med deltagare från universitetsbiblioteken i Stockholm, Köpenhamn, Oslo och Helsingfors. Även från workshopen finns förslag till innovativa tjänster, exempelvis att biblioteken skulle kunna erbjuda en service för "pre peer review" där biblioteken skulle kunna vara en förmedlande länk och skicka manuskript för förgranskning till andra forskare inom universiteten. Andra förslag var möjligheter för forskare att köpa böcker via biblioteket samt att tillhandahålla fysiska och virtuella mötesplatser för forskare och andra universitetsanställda. Samtidigt ville deltagarna vid workshopen också definiera vad ett universitetsbibliotek inte ska göra, till det hörde att inte konkurrera med andra former av universitetsservice, exempelvis IT-avdelningen, och att inte vara involverade i själva utförandet av forskningen (ibid., s. 36f).

2.3 Professionell identitet

I boken *Libraries and identity: the role of institutional self-image and identity in the emergence of new types of libraries* diskuterar Joacim Hansson (2010) olika sätt att definiera ett biblioteks identitet. Ett sådant är att studera den professionella identiteten hos yrkesutövarna, och Hansson drar här paralleller mellan bibliotekarier och läkare, advokater och poliser - yrkesutövare som ofta definierar sig genom värderingar, yrkesetik och uppförandekoder snarare än med den organisation de för tillfället arbetar för (ibid., s. 2). Både folkbibliotek och universitetsbibliotek kan dessutom anses vara

sociala institutioner med den gemensamma uppgiften att främja kunskapens tillväxt och spridning (ibid., s. 6f).

Hansson konstaterar att bibliotekens utveckling alltid varit avhängning omvärldsförändringar som demokratiutveckling, ekonomisk tillväxt, kulturpolitik, användarnas beteenden och den teknologiska utvecklingen (ibid., s. 11). Ett tydligt exempel är dokumentaliströrelsen inom forskningsbiblioteken, vars framväxt sammanhänger både med utvecklingen av klassifikationssystem och med datoriseringen av biblioteken. Dokumentalister och bibliotekarier kunde arbeta sida vid sida på universitetsbiblioteken men tillskrevs olika egenskaper. Dokumentalisterna beskrevs enligt Hansson som teknikintresserade, framtidsinriktade och orienterade mot naturvetenskap. De hade en problemlösande attityd gentemot användarna och ifrågasatte bibliotekarieyrkets traditioner. Bibliotekarierna å sin sida lutade sig mot historien och yrkets traditioner, föredrog traditionella verktyg framför ny teknik, var mer intresserade av humaniora och såg mötet med användarna som en social interaktion. Hansson beskriver spänningen mellan de två grupperna som främst en fråga om diskurs och identitet. Var biblioteket och bibliotekarien en del av historien eller en del av framtiden? Diskussionen mellan dokumentalister och bibliotekarier pågick under den senare hälften av 1900-talet. Enligt Hansson hade båda sidor brister i sin argumentation och spänningarna mellan de två grupperna ledde till att bibliotekarierna började tvivla över sitt eget värde, samtidigt som biblioteksanvändarna fortfarande var nöjda med servicen (ibid., s. 25f).

I ett kapitel om digitala bibliotek beskriver Joacim Hansson rörelsen "Library 2.0" där han skriver att rörelsen i sin mest ideologiska form tar avstånd från bibliotekarierollen och dess traditioner. Hansson menar att dagens bibliotek på ett framgångsrikt sätt anpassar sig till ny teknologi, precis som tidigare i historien. Han argumenterar för att bibliotek ska fortsätta att utvecklas utan att göra sig av med allt det som fungerar i dagens biblioteksverksamhet (ibid., s. 74ff).

I dag råder enligt Hansson en konflikt mellan hur bibliotek beskrivs på den diskursiva nivån och hur biblioteksverksamheten ser ut i praktiken. Diskursen kännetecknas enligt Hansson av att utvecklingen betecknas som snabb och oförutsägbar. Bibliotekens verksamhet styrs enligt diskursen i hög grad av politiska beslut, är inriktad på innovation och förändring och ses inom diskursen som ekonomiskt självständig. Bibliotekspraktiken kännetecknas istället av förutsägbarhet och långsamma förändringar. Det finns ett motstånd mot innovation och förändring och utvecklingen styrs i hög grad av professionella och idealistiska värderingar i en vardag med ekonomiska begränsningar (ibid., s. 81ff).

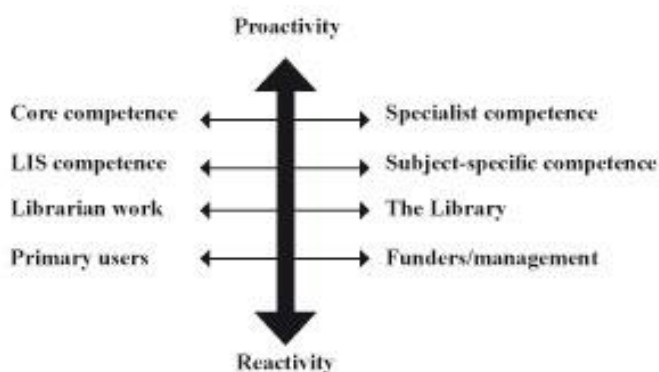
I avslutningen argumenterar Hansson för att biblioteken har en fortsatt viktig roll att fylla som sociala mötesplatser och har därmed potential att stärka nivån av tillit i samhället. Han anser att biblioteken behöver utvecklas i enlighet med bibliotekarieyrkets traditioner och etiska normer, och att man ska ta till sig men inte låta sig förföras av den snabba teknologiska utvecklingen (ibid., s. 98f).

I sin mastersuppsats diskuterar Malene Jensen (2013) hur arbetet med forskarstöd är kopplat till bibliotekariernas identitet. Arbetet med bibliometri och Open Access kan enligt henne leda till att professionsidentiteten förskjuts så att bibliotekarierna tar en mer aktiv roll i förhållande till forskare. Detta kan betecknas som stöd snarare än service eftersom bibliotekarierna får en rådgivande roll. Jensen tycker sig också se att

arbetet med forskarstöd kan innebära att bibliotekarien kan finna en fungerande kompromiss mellan den nyliberala diskursens rationalitets- och utvärderingstänkande och bibliotekariens mer traditionella användarperspektiv (ibid., s. 52f).

3. Teori

I en artikel i *The Journal of Academic Librarianship* presenterar Joacim Hansson och Krister Johannesson (2013) en analysmodell utvecklad från samtida forskning. Analysmodellen bygger på den grundläggande spänning som finns mellan traditionellt och "proaktivt" bibliotekariearbete, och förhållningssätt till arbetet som påverkar den framtida yrkesrollen. Modellen sammanfattas i en figur (ibid., s. 233) som jag avbildar här nedan:

Avbildad efter Fig. 1. Analytical dimensions of academic librarianship.

Modellen belyser, förutom förhållandet proaktivt-reaktivt, fyra dimensioner av bibliotekariearbete. Hansson & Johannesson påpekar att modellen ska utläsas så att de vertikala axlarnas ordning och placering inte har något att göra med graden av proaktivitet.

Den första dimensionen översätter jag här med begreppen kärnkompetens - specialistkompetens. Med kärnkompetens avses här en generell bibliotekariekompetens medan specialistrollen exempelvis kan innefatta att ta fram citeringsdata, föreslå publiceringsstrategier och rådgivning i upphovsrättsfrågor.

Den andra dimensionen, här översatt som biblioteks- och informationsvetenskaplig kompetens - ämnesspecifik kompetens belyser vilken betydelse det kan ha att bibliotekarien har ämneskompetens för att anpassa bibliotekets tjänster till behoven på olika fakulteter.

Den tredje dimensionen, bibliotekariens arbete i förhållande till biblioteket, ska här förstås som hur stor vikt som läggs vid den individuella bibliotekariens förmåga att möta forskares behov i förhållande till de resurser som tillhandahålls av bibliotekets system och tekniska lösningar. Ett exempel på denna motsättning ges i ett citat där en bibliotekarie reflekterar över att om man skapar ett system som innebär att forskare ska utföra det mesta av arbetet med exempelvis parallellpublicering i publikationsdatabaser på egen hand, så reduceras också kontakten mellan biblioteken och de allt mer självständiga forskarna.

Den fjärde dimensionen, primära användare-ledning och finansiärer, illustrerar hur bibliotekets roll förändrats de senaste åren, till exempel vad gäller att ta fram bibliometriska analyser som spelar en viktig roll för universitetets finansiering och dess ledning. Samtidigt kan fokus på arbetet med att försörja universitetsledningen med analyser skapa en distans till både forskare och andra primära användare av bibliotekets tjänster, menar Hansson & Johannesson. Tjänster riktade till forskare kan stärka bibliotekets status men det finns samtidigt en risk för att fokus på studenternas behov minskar (ibid., s. 234-238).

Hansson & Johannessons modell blir den huvudsakliga teoretiska utgångspunkt för mina analyser. Jag väljer här att studera förhållandet mellan en proaktiv och en reaktiv hållning och att studera flera dimensioner av kompetens som ett samlat begrepp.

Jag har också funnit att Joacim Hanssons resonemang om bibliotekens diskurs och praktik, sådan den beskrivs i *Library and identity* (Hansson 2010), är ett fruktbart perspektiv i analysen. Detta har redan berörts i föregående avsnitt. Min tolkning är att Hanssons definition av diskurs och praktik är bred. Den ligger begreppsmässigt nära motsatsparet proaktivt - reaktivt men innehåller fler dimensioner.

Wiklund (2012) resonerar i samma banor men med begreppen *anticipatory services* och *reactive services*. Begreppet *anticipatory* tolkas där som "att bibliotekarierna försöker förutse forskarnas och forskningens behov och att agera så att forskarnas behov kan tillfredställas när de uppstår" (ibid., s. 9). *Anticipatory* ligger nära begreppet proaktiv även om det finns en nyansskillnad i betydelsen.

Malene Jensen (2012) diskuterar begreppen *stöd* och *service* till forskare. Enligt henne signalerar begreppet stöd att det också krävs en insats av den som mottar det och att det därför kan förknippas med bibliotekariers förhållningssätt att vilja ge "hjälp till självhjälp", medan begreppet *service* enligt Jensen ligger på en mer basal nivå utan krav på motprestation. Men *service* kan enligt Jensen även vara synonymt med en bred definition av allt bibliotekariearbete som kan komma forskare till del, tjänster som i princip alla bibliotekarier utför (ibid., s. 49f).

Förhållningssättet "hjälp till självhjälp" är vanligt i bibliotekarieyrket men är inte okomplicerat i förhållande till forskare. För att återanknyta till Asger Væring Larsen et al. (2010) är en av de grundläggande egenskaperna hos en lyckad tjänst för forskare att den spar deras tid. På flera områden, exempelvis bibliometri och registrering i publikationsdatabaser, kanske "hjälp till självhjälp" inte är det mest effektiva sättet att spara forskares tid. Många av dessa arbetsuppgifter ligger utanför forskningens kärnområde och upplevs ofta som en extra belastning för forskaren. Dessutom kan en rutinerad bibliotekarie i många fall utföra dessa arbetsuppgifter både snabbare och med högre kvalitet än forskaren.

4. Urval och metod

Under bibliotekarieutbildningen har jag intresserat mig för möjligheterna att kombinera kvantitativa och kvalitativa metoder för att nalkas ett ämne från flera håll. Jag har därför lockats av tanken på att göra ett försök till triangulering av mitt ämne, även om det blir

på ett mycket enkelt och översiktligt plan. Tanken med detta är att belysa utvalda universitetsbiblioteks tjänster för forskare med både kvantitativa och kvalitativa metoder för att försöka fånga in hur tjänsteutbudet är i dag, vilken roll stödet till forskare och forskning spelar i förhållande till andra uppgifter för biblioteken i deras respektive verksamhetsberättelser och hur ledande bibliotekarier beskriver stödet till forskare.

4.1 Urval

Jag har valt att studera Karolinska Institutets bibliotek, Linköpings universitetsbibliotek och Uppsala universitetsbibliotek. Min tanke var att välja universitet med medicinska fakulteter för att försöka fånga om dessa oftast mycket forskningsintensiva verksamheter kräver mer eller andra tjänster av biblioteken jämfört med övriga fakulteter.

Material till uppsatsen har samlats in genom analys av universitetsbibliotekens verksamhetsberättelser, en enkät och semistrukturerade intervjuer med ledande bibliotekarier.

4.2 Kvantitativ textanalys

Jag genomför här en kvantitativ innehållsanalys i enkel form genom ordräkning i universitetsbibliotekens verksamhetsberättelser. Jag kombinerar ordräkningen med en kort sammanfattning av hur området stöd och service till forskning/forskare avspeglas i textens struktur - som ett eget avsnitt eller integrerat i olika delar av texten etc. Syftet är att få en schematisk bild av hur biblioteken presenterar sina målgrupper och sin verksamhet. Textanalysen utförs med hjälp av Tagul¹, en webbtjänst för att skapa taggmoln som automatiskt räknar ord i en inmatad text. Jag har även använt inbyggda sökfunktioner i ordbehandlingsprogram och PDF-läsare för att se och analysera hur orden används i texten, särskilt om de förekommer i kombination med andra frekventa ord.

Alan Bryman (2011, s. 296ff) beskriver för- och nackdelar med kvantitativ innehållsanalys. Till fördelarna hör att det är en öppen forskningsmetod där tillvägagångssättet är lätt att beskriva och upprepa, och det är möjligt att göra jämförelser över tid för hur ofta ord och uttryck används. Inom ramen för denna uppsats har jag inte möjlighet att göra några jämförelser över tid även om det skulle vara ett intressant att se om fokus på stöd och service till forskning och forskare tar mer plats i verksamhetsberättelserna i dag jämfört med för exempelvis fem år sedan. Ett metodproblem här är att i två av tre fall är det verksamhetsberättelser för år 2013 (publicerade 2014) de senast utgivna. Det är därför inte en helt aktuell bild av verksamheten som avspeglas.

En av de svaga sidor som Bryman tar upp som berör mitt sätt att genomföra analysen är de analyserade dokumentens representativitet - är de dokument som studeras representativa för alla andra dokument? Frågan är berättigad eftersom det för varje universitetsbibliotek finns flera andra dokument som också skulle kunna ha analyserats, exempelvis verksamhetsplaner eller strategiska planer. Bryman skriver också att det är

---

¹ www.tagul.com

svårt att utifrån en innehållsanalys få svar på varför-frågor, vilket jag helt håller med om. Jag vill därför understryka att min innehållsanalys inte utger sig för att vara något annat än den är, det vill säga en snabb, enkel och översiktlig bild av hur stöd och service till forskare/forskning avspeglar sig i just årsberättelserna. Förhoppningsvis kan de kvalitativa intervjuerna ge åtminstone några svar på frågorna om varför verksamheten ser ut som den gör.

Jag har använt följande arbetsmetod: All text i årsberättelserna förutom statistikavsnitt och referenser har kopierats över till ett worddokument och sedan lagts in i Tagul. Numeriska siffror 0-9 tas automatiskt bort av programmet. Tagul är ett engelskspråkigt verktyg vilket innebär att det inte finns någon inbyggd stoppordsfunktion för texter på svenska. Jag har skapat en egen stoppordslista genom att avmarkera ord i Tagul, dessa ord tas då inte med i ordräkningen. Förutom vanliga stoppord som "och", "men" och "att" har jag dessutom lagt till egna stoppord efter följande principer:

Sifferord (en, tre etc.), olika benämningar på universitetet och universitetsbiblioteket (även förkortningar som UB, KIB, LiUB etc.), tidsangivelser som "året", "hösten" etc., terminsbeteckningar (ht, vt) etc, personnamn och ordet "verksamhetsberättelse". Jag har även tagit bort ordet "foto" som i Uppsala universitetsbiblioteks rikt illustrerade årsberättelse finns under varje bild (enligt modellen Foto: NN). Verksamhetsberättelsen för Karolinska Institutets bibliotek har en struktur med många korta stycken som alla innehåller underrubrikerna "aktivitet", "ansvarig", "resultat" och "mål". Dessa ord har markerats som stoppord för denna verksamhetsberättelse eftersom de annars skulle dominera bilden helt.

4.3 Kvantitativ analys av enkätdata

Tanken med att göra en enkät har varit att få en bild av vilka tjänster som finns på området stöd och service till forskning på mina utvalda universitetsbibliotek. Enkäten återges i bilaga 1.

Underlaget till enkäten har jag tagit fram genom att läsa mina universitetsbiblioteks webbplatser och verksamhetsberättelser och lista tjänster som förekommer på åtminstone ett av biblioteken. Jag har dessutom kompletterat listan med exempel på tjänster som nämns som internationell "best practice" i analysen av Asger Vaering Larsen et al. (2010) om forskningsstöd eller finns med i Helena Franckes (2013) sammanställning av behov inom vetenskaplig publicering, i dag och i framtiden. Det är alltså en lista som innehåller bastjänster på bibliotek, sådant som kan betecknas som spjutspetstjänster, och tjänster som ibland eller till och med oftast utförs av andra enheter inom universitetet. Enkätens uppdelning i frågeområden är desamma som stegen i forskningsprocessen sådana de beskrivs av Wiklund (2012):

Starta en forskningsuppgift	Insamling	Bearbeta	Analysera	Skriva	Tillgängliggöra resultat + grunddata
-----------------------------	-----------	----------	-----------	--------	--------------------------------------

Syftet med metoden är både att faktiskt kartlägga vilka tjänster som finns i dag och att skapa en bild av hur dessa tjänster stödjer olika steg i forskningsprocessen. Enkäten innehåller kryssfrågor där de svarande markerar de tjänster som finns på respektive universitetsbibliotek. Arbetsprocessen i kategorierna bearbeta, analysera och skriva kan

vara svåra att skilja åt och jag har därför valt att slå ihop dessa till en gemensam kategori.

Kartläggningen via enkäten ger möjligheter att skapa en samlad bild över utbudet av tjänster på samtliga undersökta universitetsbibliotek. Det ger möjligheter att åskådliggöra vilka tjänster biblioteken sammantaget erbjuder, hur stödet ser ut i förhållande till forskningsprocessens olika steg och vilka tjänster som är vanliga eller ovanliga. Det ger också möjlighet att se och analysera skillnader mellan universitetsbibliotek. Resultaten av enkäten presenteras i en analys med fokus på unika tjänster för varje universitetsbibliotek. Den kvantitativa analysen kompletteras med exempel och citat från de semistrukturerade intervjuerna.

4.4 Kvalitativ textanalys

Semistrukturerade intervjuer har genomförts med biblioteksanställda på de tre universitetsbiblioteken. Urval av informanter har skett av bibliotekscheferna vid respektive bibliotek. Till stöd för intervjuerna har jag använt en intervjuguide, som återfinns i bilaga 2.

Intervjupersonerna är utsedda av sin högsta chef och kan därigenom sägas vara talespersoner för sina bibliotek. Jag har därför valt att redovisa bibliotekens men inte de enskilda intervjupersonernas namn i denna uppsats. Det var inget självklart val, eftersom de i svaren på vissa frågor betonar att det är personliga uppfattningar de för fram. Intervjupersonerna har informerats om att deras deltagande är frivilligt, att de när som helst kan avbryta intervjun och att deras svar behandlas anonymt.

Intervjuerna har ägt rum på intervjupersonernas arbetsplatser och tog drygt en timme vardera att genomföra. Samtliga intervjuer har spelats in och transkriberats. En av mina intervjupersoner svarade växelvis på engelska och svenska under intervjun, men jag har valt att i de citerade avsnitten översätta engelska till svenska.

Jag har låtit mig inspireras av de dimensioner som beskrivs i Hansson & Johannessons artikel (2013) för min tematiska analys. Jag avser att analysera mitt material med utgångspunkt från två av de dimensioner som tas upp i artikeln och dessutom lägga till en analys av intervjusvar kring begreppet "hjälp till självhjälp". De första tre dimensionerna i deras artikel, kärnkompetens - specialistkompetens, biblioteks- och informationsvetenskaplig kompetens - ämnesspecifik kompetens har jag slagit samman till ett gemensamt tema: kompetens.

Jag har använt följande teman i analysen:

proaktivt - reaktivt

kompetens

hjälp till självhjälp

Begreppet "hjälp till självhjälp" tycker jag är intressant eftersom det berör flera områden. Det har att göra med synen på bibliotekariernas kompetens - rollen som pedagog i förhållande till utförarrollen. Den kan därmed också relateras till Malene Jensens definitioner av begreppen stöd och service.

Den tematiska analysen har genomförts genom att färgkoda det transkriberade intervjumaterialet efter de teman som anges ovan. Citaten ur texterna har därefter grupperats och analyserats. I analysen har jag försökt särskild uppmärksamhet åt de faktorer som nämns i boken *Samhällsvetenskapliga metoder* (Ryan & Bernard, Se Bryman 2011, s. 529f), det vill säga: Repetitioner, lokala typologier eller kategorier, metaforer och analogier, övergångar, likheter och skillnader, språkliga kopplingar, saknade data och teorirelaterat material.

5. Resultat

5.1 Kvantitativ textanalys

5.1.1 Uppsala universitetsbibliotek

Figur 1. En grafisk presentation i form av taggmoln som visar de vanligaste orden i Uppsala universitetsbiblioteks verksamhetsberättelse.

Uppsala universitet har tre vetenskapsområden - humaniora och samhällsvetenskap, medicin och farmaci samt teknik och naturvetenskap, och nio fakulteter. Det finns cirka 45 000 studenter och närmare 7 000 anställda på universitetet (Uppsala Universitet 2015). Universitetsbiblioteket har tio enheter i Uppsala och en enhet vid Campus Gotland - Almedalsbiblioteket, som är ett kombinerat folk- och universitetsbibliotek. Stöd och service till forskare är inte samlad i en egen enhet eller motsvarande, men det pågår ett projekt för forskarstöd.

Verksamhetsberättelsen för 2013 (Uppsala universitetsbibliotek 2014) är en 24-sidig skrift i fyrfärg med många fotografier. Förutom en beskrivande del innehåller den också ett avsnitt med statistiska uppgifter om verksamheten under året.

Den beskrivande delen innehåller cirka 3 500 ord. Förutom stoppporden är de två vanligaste orden "fysiska" (22 förekomster) och "digitala" (20 förekomster). Orden har en framträdande roll även i bibliotekets vision och övergripande målsättning: "Det fysiska och det digitala biblioteket kommer även i framtiden att existera parallellt och i ständigt samspel, och universitetsbiblioteket skall vara ett internationellt föredöme i att

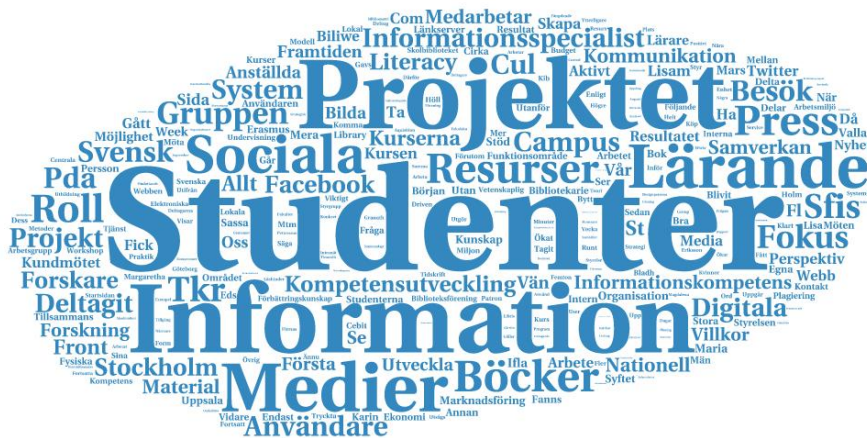
erbjuda studie- och forskarmiljöer, såväl fysiska som digitala." (ibid., andra omslagssida - onummerad)

Orden "fysiska" och "digitala" återkommer flera gånger i årsberättelsen, till exempel så här: "Alltmer står det klart att verkligheten skiljer sig mellan universitetets digitala bibliotek och dess fysiska." (ibid., s. 7) De vanligaste tio orden förutom "fysiska" och "digitala" är som följer (med antalet förekomster inom parentes): avdelningen (20), material (18), böcker (16), personal (13), anställda (12) och på delad åttondeplats "internationella", "studenter", "media", "Gotland" och "enheten" (11 förekomster vardera). Ordet forskning kommer på 15:e plats (9 förekomster) och forskare på 16:e plats (8 förekomster).

Den övergripande bilden av den kvantitativa textanalysen är att verksamhetsberättelsens tyngdpunkt ligger på att beskriva bibliotekets samlade informationsresurser (med orden fysiska, digitala, material, böcker, media). Något mindre fokus ligger på bibliotekets anställda och användare. Orden "studenter" och "forskare" används ofta i samma mening, som i detta exempel: "För studenter på samtliga fakulteter och för många forskare är pappersepoken ingalunda över." På motsvarande sätt används ordet "forskning" nästan alltid i samma mening som ordet "utbildning" eller "studier". Årsberättelsen innehåller inget separat avsnitt om stöd till forskare/forskning.

Min tolkning av den kvantitativa textanalysen är att verksamhetsberättelsen vill ge en bild av balans mellan det traditionella och det nya och mellan användargrupper. Bibliotekets samlingar har en framträdande roll.

5.1.2 Linköpings universitetsbibliotek

Figur 2. En grafisk presentation i form av taggmoln som visar de vanligaste orden i Linköpings universitetsbiblioteks verksamhetsberättelse.

Linköpings universitet har cirka 27 000 studenter och 4 000 medarbetare. Det finns fyra fakulteter vid universitetet (Linköpings universitet 2015). Tekniska högskolan vid universitetet är en av Sveriges stora tekniska högskolor. Universitetsbiblioteket har två enheter i Linköping, en i Norrköping och Byggmästare John Mattssons bibliotek vid Malmstens på Lidingö i Stockholms län (här sker utbildningar i möbeldesign mm). Universitetsbibliotekets enhet Publiceringens infrastruktur organiserar många av de frågor som berör forskning - Linköping University Electronic Press, bibliometri, open access, upphovsrätt och plagiering, referenshanteringssystem och dataarkivering

Karolinska Institutet har ungefär 6 000 studenter och närmare 5 000 anställda, därtill kommer "ett stort antal" gästforskare, stipendiater mm. Karolinska Institutet har bara en fakultet, den medicinska. KI står för omkring 40% av den medicinska forskningen i Sverige (Karolinska Institutet 2015). Karolinska Institutets bibliotek, KIB, har två enheter, i Solna och Huddinge. Biblioteket har en särskild avdelning som heter forskningsnära tjänster.

KIB:s verksamhetsberättelse (Karolinska Institutets bibliotek 2015) är i grunden samma dokument som verksamhetsplanen men med tillägg av texter om vad som uppnåtts under året. Det är därför mer ett internt arbetsdokument jämfört med verksamhetsberättelserna för Uppsala och Linköpings universitetsbibliotek, som båda ger intryck av att vara skrivna helt eller delvis för en extern målgrupp.

Verksamhetsberättelsen är 22 sidor och innehåller drygt 6 200 ord. Förutom stopporden är de vanligaste orden stöd (24 förekomster) och utveckla (21). Övriga ord bland de tio vanligaste är personal (16), behov (16), Scilifelab (16), villkor (14), kunskap (14), studenter (13), samt utbildning, forskning, information och tjänster med 12 förekomster vardera.

Analysen ger en helt annan bild av verksamheten jämfört med de tidigare verksamhetsberättelserna. Bibliotekens "samlingar" eller informationsresurser har här en helt underordnad roll. Huvudfokus ligger istället vid det stöd biblioteket kan erbjuda. Detta avspeglas redan i ett av de tre huvudmålen för biblioteket (ibid., s.3): "Bidra med stöd till lärande och vetenskaplig kommunikation". Ordet "stöd" används ofta i kombination med "forskare", "forskning" och "doktorander". Ordet utveckla används främst i kombination med olika delar av bibliotekets verksamhet, det som utvecklas är till exempel bibliotekssystemet, webbaserat stöd för informationskompetens och samarbete inom bibliometri. Men ordet används också för att beskriva hur studenterna utvecklas vad gäller lärande och informationskompetens. Att ordet "personal" förekommer relativt frekvent kan förklaras av att verksamhetsberättelsen innehåller avsnitt om kompetensförsörjning, arbetsmiljö och lika villkor. Dessa områden får inte lika stort utrymme i verksamhetsberättelserna från Linköping och Uppsala. Scilifelab, som hör till de vanligaste orden, är ett resultat av ett samarbete mellan fyra universitet där KIB samverkar med övriga universitetsbibliotek för att tillgodose behoven av bland annat informationsförsörjning och bibliometri.

Verksamhetsberättelsen innehåller flera avsnitt med specifikt fokus på forskning. Dessa handlar om exempelvis vetenskaplig publicering, bibliometri och skapande av webbplatser för forskningsprojekt inom vården.

5.1.3 Sammanfattning

De kvantitativa textanalyserna visar på typiska drag i de tre universitetsbibliotekens verksamhetsberättelser. Den bild som framträder är att Uppsala universitetsbibliotek vill ge en bild av balans mellan de fysiska och digitala samlingarna och mellan stöd till studenter och forskare. Tyngdpunkten ligger på bibliotekets samlade informationsresurser. I verksamhetsberättelsen för Linköpings universitetsbibliotek finns ett stort fokus på studenterna och deras lärande. Forskning och forskare har en mer blygsam roll. Utvecklingsprojekt av olika slag, flera med IT-inriktning, har en framträdande roll. I verksamhetsberättelsen för Karolinska Institutets bibliotek är samlingarna helt underordnade. Här ligger huvudfokus istället på det stöd biblioteket kan erbjuda, ofta i förhållande till forskare.

5.2 Kvantitativ analys av enkätdata

Samtliga enkäter har fyllts i av mina intervjupersoner. Det har inneburit att jag haft en dialog med respondenterna och de har kunnat ställa frågor om hur frågorna ska tolkas. I huvudsak har frågorna handlar om att en viss tjänst kan finnas delvis, eller att tjänsten finns men är utformad för studenter, hur ska de då markeras i enkäten? Jag har då svarat att de ska kryssa för att den aktuella tjänsten finns på biblioteket.

När det gäller svaren från Uppsala universitetsbibliotek blev jag lite förvånad över att man där utför så många tjänster inom bibliometri, med tanke på att min intervjuperson sagt att bibliometrin i Uppsala ligger under planeringsavdelningen och inte inom universitetsbiblioteket. Jag har ställt en fråga om detta via e-post till min intervjuperson men inte fått svar vid tidpunkten för inlämning av uppsatsen.

Vissa av bibliotekets tjänster sammanhänger med flera steg i forskningsprocessen och det visade sig att två av respondenterna under exempel på övriga tjänster lagt till punkter som jag sorterat in i ett annat område. Ett exempel är Linköpings universitetsbibliotek, som lagt till "plagierings- och upphovsstöd" under rubriken Bearbeta/analysera/skriva - denna tjänst hade jag sorterat in under rubriken Tillgängliggöra resultat. Dessa tillägg framgår av tabellerna nedan.

5.2.1 Att starta en forskningsuppgift

Av litteraturgenomgången har jag fått intrycket att få bibliotek arbetar med stöd vid starten av en forskningsuppgift. En naturlig förklaring till detta är förstås att stöd som rör forskningsfinansiering och forskningsansökningar i regel hör till en annan del av universitetets organisation - i Uppsala inom ramen för ett nätverk för forskarservice, i Linköping i forskningsfinansieringsenheten och på Karolinska Institutet i avdelningen för forskningsstöd. Samtliga intervjupersoner betonade att det antingen redan fanns ett samarbete mellan dessa enheter och universitetsbiblioteket, eller att ett sådant samarbete skulle inledas. Intervjuperson C:

Vi har en del samarbete, har vi ju försökt om vissa frågor, till exempel bibliometriska analyser i samband med ansökningar eller när det gäller informationsspridning kring Open Access och finansierarnas krav på Open Access-publicering. Men det är ändå ganska tydligt att vi har olika ansvarsområden faktiskt.

Uppsala universitetsbibliotek har en föreläsningsserie som kallas "En kvart över" dit forskare bjuds in för att berätta om sin aktuella forskning. Föreläsningarna besöks av både studenter och andra forskare och syftet är att stärka biblioteket som mötesplats:

Just kvart över, det är den idén att forskare ska träffas över institutionsgränserna. Eftersom vi har de här sex institutionerna, de sitter oftast i sina grupper, och vi ser dem inte så ofta i biblioteket för övrigt. Det är ett sätt att få dem till biblioteket och träffa varandra. Så det jobbar vi med och försöker utveckla ännu mera.

Även om biblioteken inte arbetar direkt med frågor som rör forskningsfinansiering finns det exempel på andra former av stöd vid starten av en forskningsuppgift, vilket visas i tabellen nedan. Det handlar om fysiska och virtuella mötesplatser, bibliometriska analyser och lagring av CV och publikationslistor samt om att tipsa om nya publikationer, forskningstrender mm.

Svar på enkätfrågorna 1-13, Att starta en forskningsuppgift

Tjänster som inget bibliotek har	Tjänster som finns på alla tre bibliotek	Tjänster som finns på två bibliotek	Tjänster som bara finns på ett av biblioteken
----------------------------------	--	-------------------------------------	---

<p>02. Fysisk mötesplats på biblioteket reserverad för forskare.</p> <p>04. Biblioteket informerar om forskningsfinansiärer och utlysningstider</p> <p>05. Biblioteket sammanställer och sprider råd om att söka forskningsmedel</p> <p>06. Biblioteket skickar ut målgruppenpassad information (till forskargrupper, institutioner eller liknande) om kommande utlysningar</p> <p>07. Biblioteket tillhandahåller databaser med tidigare forskningsansökningar</p> <p>10. Erbjuder hjälp med statistiska och ekonomiska analyser inför forskningsansökan</p> <p>11. Erbjuder hjälp med att skriva forskningsansökan</p> <p>13. Biblioteket informerar om kommande vetenskapliga konferenser</p>	<p>-</p>	<p>03. Biblioteket informerar om forskarnätverk och/eller sociala mötesplatser för forskare (Linköpings universitetsbibliotek och Karolinska Institutets bibliotek)</p> <p>09. Biblioteket erbjuder hjälp med sammanställningar av forskares citeringsdata eller andra bibliometriska analyser i samband med forskningsansökningar (Linköpings universitetsbibliotek och Karolinska Institutets bibliotek)</p>	<p>01. Bokningsbara rum med mötesutrustning (Karolinska Institutets bibliotek)</p> <p>08. Biblioteket erbjuder möjlighet att lagra/sammanställa publikationslistor, CV med mera som kan användas vid projektansökningar (Karolinska Institutets bibliotek)</p> <p>12. Biblioteket informerar om nya publikationer, forskningstrender, forskningsmiljöer etc. (Uppsala universitetsbibliotek)</p> <p>I enkäten från Karolinska Institutets bibliotek har respondenten under "Övriga tjänster för att stödja starten av en forskningsuppgift" lagt till: Systematiska litteraturöversikter</p>
--	----------	--	--

5.2.2 Insamling av information

Informationsförsörjning är en central del av universitetsbibliotekens verksamhet och i litteraturöversikten framgår att biblioteken har många tjänster på området. I enkätsvaren framträder också en tydlig bild av att det finns många "bastjänster" som finns på alla de tre bibliotek jag undersökt. Samtidigt finns också några unika tjänster som skiljer sig mellan biblioteken.

Uppsala universitetsbibliotek har kryssat för att de både har användarstyrt förvärv som komplement till manuella inköp, och att de har användarstyrt förvärv som ersättning för manuella inköp. Jag tolkar svaret som att det skiljer sig mellan olika delar av verksamheten och att båda principerna därför kan anses gälla. Tryckta böcker spelar en större roll för exempelvis forskare inom humaniora jämfört med medicinska forskare, vilket förklarar en del av skillnaderna i svaren på frågor som rör hemlån. Uppsala universitetsbibliotek är ensamt om att erbjuda några av de tjänster som rör tillgång till tryckt material medan Karolinska Institutets bibliotek erbjuder avgiftsfri beställning av artiklar som inte ingår i bibliotekets utbud.

Karolinska Institutets bibliotek har under senare tid märkt av en ökad efterfrågan på informationssökningstjänster. Framförallt handlar det om systematiska litteraturöversikter, vilket bland annat sammanhänger med att doktoranderna vid en "halvtidskontroll" måste redovisa att de genomfört systematiska litteratursökningar. Informationssökning åt forskare har enligt vissa källor i litteraturöversikten betraktats som ett utdöende område, men på Karolinska Institutets bibliotek delar man inte den uppfattningen:

KI har samarbete med ett amerikanskt universitet och sjukhus, Mayo Clinic, som ju har väldigt mycket systematic reviews, och blir till och med så att de (bibliotekarierna, min anm.) står som medförfattare till artiklar och så där. Och det kan man kanske förutspå att det där att söka information på ett systematiskt sätt och kunna redogöra för hur ens inhämtning av information har gjorts, det blir viktigare och viktigare (intervjuperson C).

Svar på enkätfrågorna 14-38, Insamling av information

Tjänster som inget bibliotek har	Tjänster som finns på alla tre bibliotek	Tjänster som finns på två bibliotek	Tjänster som bara finns på ett av biblioteken
<p>19. Fjärrlånade artiklar levereras direkt till forskarens e-postadress som pdf eller via länk.</p> <p>24. Print-on-demand av e-böcker</p> <p>33. Bibliotekarier utför mot avgift sökningar åt forskare (samtliga bibliotek utför detta avgiftsfritt, se fråga 34).</p>	<p>14. Åtkomst till databaser hemifrån.</p> <p>26. Informationsmöten/ kurser speciellt utformade för doktorander.</p> <p>29. Forskare kan boka tid för enskild handledning i informationsökning</p> <p>30. Biblioteket informerar om nya databaser, tidskrifter etc av intresse för forskare</p> <p>31. Biblioteket erbjuder hjälp med att lägga upp bevakningar av ämnesområden, t.ex. via RSS-flöden</p> <p>34. Bibliotekarier utför kostnadsfritt sökningar åt forskare</p> <p>35-38. Biblioteket har "Fråga biblioteket-tjänst", via telefon (35), livechat (36), e-post (37), personliga besök på biblioteket (38).</p>	<p>15. Direktleveranser till forskarens arbetsrum (Uppsala universitetsbibliotek, Karolinska Institutets bibliotek)</p> <p>17. Möjlighet till förlängda lånetider för forskare inköp (Uppsala och Linköpings universitetsbibliotek)</p> <p>21. Användarstyrt förvärv som komplement till manuella inköp (Uppsala och Linköpings universitetsbibliotek)</p> <p>22. Användarstyrt förvärv som ersättning för manuella inköp (Karolinska Institutets bibliotek och Uppsala universitetsbibliotek)</p> <p>23. Inköp av e-böcker "on demand" (Karolinska Institutets bibliotek och Uppsala universitetsbibliotek)</p> <p>27. Informationsmöten/ kurser i informationssökning speciellt anpassade för forskare (Uppsala och Linköpings universitetsbibliotek)</p> <p>28. Biblioteket informerar om ny teknik för att söka eller bevaka ny information, t ex mobilappar (Karolinska Institutets bibliotek och Linköpings universitetsbibliotek)</p> <p>32. Biblioteket kan om så önskas allokera en bibliotekarie till en forskargrupp (Karolinska Institutets bibliotek och Uppsala universitetsbibliotek)</p>	<p>16. Möjlighet till hemlån av referensexemplar (Uppsala universitetsbibliotek)</p> <p>18. Möjlighet för forskare att köpa in egen litteratur via biblioteket (Uppsala universitetsbibliotek)</p> <p>20. Avgiftsfri artikelbeställning för forskare för artiklar som inte ingår i bibliotekets utbud (Karolinska Institutets bibliotek)</p> <p>25. Användarstyrd digitalisering (Uppsala universitetsbibliotek)</p>

5.2.3 Bearbeta/analysera/skriva

Dessa enkätfrågor handlar om det som kan kallas för forskningens mellanfaser. Av litteraturgenomgången framgår att biblioteken har kunnat erbjuda relativt begränsat stöd under detta skede, trots det oftast är detta arbete som upptar merparten av forskarens tid.

Trots detta har jag ändå kunnat finna att de tre universitetsbiblioteken erbjuder ganska många tjänster, framförallt när det gäller referenshantering. Även på det nya området lagring av forskningsdata är biblioteken aktiva, även om det av intervjuvaren framgår att det rör sig om provisoriska lösningar:

Ja vi gör det ad hoc och det är definitivt inte arkivering. Det kan handla om att det finns krav på att data måste vara fritt tillgängligt och några forskare kommer till oss och säger att vi måste ordna det här på något sätt. Så vi säger ok, vi lägger in det i DiVA och förbereder en publikationspost, så att när din artikel är publicerad så lägger vi in den och din post i DiVA blir då en artikel med data i appendix (intervjuperson A).

Karolinska Institutets bibliotek utmärker sig genom att ha flera tjänster inom området akademiskt skrivande. Biblioteket håller i kursmoment inom kursen "Writing science and information literacy" som vänder sig till doktorander och svarar där för moment inom "information literacy".

Svar på enkätfrågorna 39-56, Bearbeta/analysera/skriva

Tjänster som inget bibliotek har	Tjänster som finns på alla tre bibliotek	Tjänster som finns på två bibliotek	Tjänster som bara finns på ett av biblioteken
52. Verktyg för statistikbearbetning tillhandahålls genom bibliotekets webbplats	42. Informationsmöten eller kurser särskilt riktade till doktorander / forskare	50. Biblioteket håller informationsmöten eller kurser om att skriva referenser (Linköpings och Uppsala universitetsbibliotek)	39. Information om akademiskt skrivande finns på bibliotekets webbplats (Karolinska Institutets bibliotek)
53. Biblioteket erbjuder informationsmöten /kurser om statistikverktyg	44. Referenshanterings-verktyg tillhandahålls via bibliotekets webbplats	54. Biblioteket erbjuder lagring av forskningsdata (exempelvis via DiVA) (Linköpings och Uppsala universitetsbibliotek)	40. Informationsmöten eller kurser om akademiskt skrivande på svenska (Karolinska Institutets bibliotek)
	45. Webbutbildning om hur referenshanteringsverktyg används finns på webbplatsen		41. Informationsmöten eller kurser om akademiskt skrivande på engelska (Karolinska Institutets bibliotek)
	46. Informationsmöten eller kurser hålls om referenshanteringsverktyg		43. Biblioteket erbjuder språkgranskningstjänster (Karolinska Institutets bibliotek)
	47. Biblioteket erbjuder rådgivning om hur referenshanteringsverktyg används		56. Biblioteket informerar om andra alternativ för lagring av forskningsdata (Linköpings universitetsbibliotek)
	48. Biblioteket testat och utvärderat nya referenshanteringsverktyg		
	49. Information om hur man skriver referenser finns på bibliotekets webbplats		
	51. Biblioteket erbjuder enskild rådgivning om hur man skriver referenser		
	55. Biblioteket informerar om "Öppna arkiv" där forskningsdata kan lagras och tillgängliggöras		

5.2.4 Tillgängliggöra resultat

Vetenskaplig publicering hör till de områden där bibliotek enligt litteraturöversikten ofta har många tjänster. Urvalet av tjänster sammanhänger delvis med om biblioteket har ett eget förlag eller ej. I Linköping finns Linköping University Electronic Press som en del av universitetsbiblioteket och i Uppsala finns Acta Universitatis Upsaliensis, också det en del av bibliotekets verksamhet. Karolinska Institutets forskare publicerar sig i första hand i internationella tidskrifter och därför är frågan om ett eget förlag inte lika aktuell. Förlaget Karolinska Institutet University Press, som är inriktat på populärvetenskaplig utgivning, tillhörde för åtskilliga år sedan universitetsbiblioteket men verksamheten ligger i dag under Karolinska Institutet. För artiklar som publicerats i internationella tidskrifter och parallellpubliceras i universitetsbibliotekets Öppet arkiv kan bibliografisk information överföras direkt från tidskrifterna, vilket innebär att arbetet med registrering i egna publikationsdatabaser minimeras.

Samtliga bibliotek har en omfattande verksamhet inom området vetenskaplig publicering, om än med något olika profil. Acta Universitatis Upsaliensis har en webbshop och marknadsföring via nyhetsbrev för sina publikationer, medan Linköping University Electronic Press visualiserar metadata och utbildar i sociala medier för forskningens "tredje uppgift".

Svar på enkätfrågorna 57-90, Tillgängliggöra resultat

Tjänster som inget bibliotek har	Tjänster som finns på alla tre bibliotek	Tjänster som finns på två bibliotek	Tjänster som bara finns på ett av biblioteken
60. Biblioteket ger ekonomiskt stöd till Open Access-publicering.	57. Tillhandahåller bibliometriska analyser, t ex "journal impact"-översikter inom olika discipliner för att underlätta för forskare att identifiera lämpliga tidskrifter. 58. Information om Open Access finns på bibliotekets webbplats. 59. Biblioteket håller informationsmöten eller kurser om Open Access. 61. Biblioteket utför kvalitetsbedömning av Open Access-tidskrifter. 63. Biblioteket informerar om hur man registrerar i publiceringsdatabas/er (ex. DiVA). 64. Biblioteket utför bibliografisk kontroll av poster/metadata i publiceringsdatabas/er. 72. Publiceringsmallar tillhandahålls på	62. Biblioteket arrangerar informationsmöten/workshops tillsammans med förlag om publicering i förlagets tidskrifter. (Uppsala universitetsbibliotek, Karolinska Institutets bibliotek) 65. Bibliotekets personal utför registreringen i publiceringsdatabas/er (Uppsala och Linköpings universitetsbibliotek) 66-70. Universitetet har eget förlag som organisatoriskt ligger under universitetsbiblioteket (66); förlaget ger ut monografier (67), skriftserier (68), tidskrifter (69), konferenspublikationer (70). (Uppsala och Linköpings universitetsbibliotek) 71. Biblioteket eller förlaget ger stöd vid start av nya serier och/eller tidskrifter. (Karolinska Institutets bibliotek och Uppsala universitetsbibliotek) 73. Information om hur man färdigställer original (för avhandlingar) finns på bibliotekets webbplats. (Uppsala och Linköpings universitetsbibliotek)	75. Biblioteket administrerar tryckeribeställningar. (Uppsala universitetsbibliotek) 81. Biblioteket/förlaget har en webbshop för beställning av print on demand-exemplar. (Uppsala universitetsbibliotek) 82. Biblioteket/förlaget sprider information om utgivningen via t ex digitala nyhetsbrev (Uppsala universitetsbibliotek)* 83. Biblioteket/förlaget visualiserar metadata för att åskådliggöra utgivningen (Linköpings universitetsbibliotek) 84. Metadata används för att visualisera enskilda forskares publikationer. (Linköpings universitetsbibliotek) 85. Biblioteket erbjuder

	<p>bibliotekets webbplats (för avhandlingar).</p> <p>74. Biblioteket erbjuder rådgivning och/eller praktisk hjälp kring färdigställande av original, t. ex. bildbehandling, skapa pdf, spikblad.</p> <p>79. Biblioteket utför plagieringskontroller.</p> <p>80. Biblioteket informerar om Creative Commons-licenser.</p> <p>88. Biblioteket utför bibliometriska analyser för universitetets samlade forskning.</p> <p>89. Biblioteket utför bibliometriska analyser för enskilda forskare och institutioner.</p>	<p>76. Biblioteket eller förlaget erbjuder praktisk hjälp med posterproduktion. (Karolinska Institutets bibliotek och Uppsala universitetsbibliotek)</p> <p>77. Biblioteket eller förlaget erbjuder praktisk hjälp med "enhanced publications" med t.ex. algoritmer, bilder, videor etc. (Karolinska Institutets bibliotek och Uppsala universitetsbibliotek)</p> <p>78. Biblioteket erbjuder rådgivning i upphovsrättsfrågor</p> <p>86. Biblioteket erbjuder stödtjänster för vetenskapliga konferenser (Karolinska Institutets bibliotek och Linköpings universitetsbibliotek)</p> <p>87. Biblioteket håller informationsmöten eller liknande om bibliometri. (Karolinska Institutets bibliotek och Linköpings universitetsbibliotek)</p> <p>90. Biblioteket utför altmetriska analyser. (Uppsala och Linköpings universitetsbibliotek)</p>	<p>utbildning till forskare om "tredje uppgiften", t ex via Twitter, bloggar, populärvetenskapligt skrivande, att möta medierna. (Linköpings universitetsbibliotek)</p> <p>I enkäten från Karolinska Institutets bibliotek har respondenten under "Övriga tjänster för att tillgängliggöra resultat" lagt till: möjlighet för forskare att parallellpublicera artiklar/manuskript i KI:s Öppna arkiv.</p>
--	---	---	---

* Linköpings universitetsbibliotek har angett att de "nästan" har denna tjänst.

5.2.5 Utveckling av nya tjänster

I mina intervjuer med respondenterna har jag ställt frågor vilka nya tjänster för stöd och service till forskare som utvecklats de senaste åren, och hur det går till när dessa nya tjänster utvecklas.

Uppsala universitetsbibliotek har här en speciell situation som hänger samman med hur biblioteket är organiserat. Centrala funktioner som rör exempelvis Open Access, parallellpublicering och förlaget Acta Universitatis Upsaliensis ligger organisatoriskt under Carolinabiblioteket. Under 2014 genomfördes ett projekt för forskarstöd med syfte att kartlägga vilka tjänster som erbjuds till forskare. Under 2015 går arbetet in i en ny fas för att sprida informationen om utbudet både internt i organisationen och utåt till forskare:

Det är ju lite komplicerat här på Uppsala universitetsbibliotek att vi gör saker på våra ämnesbibliotek, sedan har vi saker som vi gör för helheten i andra delar av vår verksamhet. Och det är inte så att alla känner till heller internt. Så det blir en slags kompetenshöjning om allt vi gör och därför kan man samla ett bättre stöd här på institutionerna, det är så vi tänker (intervjuperson B).

Projektet syftar också till att öka kompetensen hos bibliotekarier på enhetsbiblioteken så att de kan ta hand om vissa uppgifter som i dag sköts i bibliotekets centrala organisation:

I och med att man tittade på det här förra våren kan man ju se att mycket handlade om Open Access och DiVA, och då insåg vi att man behövde förbättra den kompetensen på enhetsbiblioteken. Och då har vi haft en serie med både föreläsningar och workshops om

hur man jobbar i DiVA så att man förstår vad de vanligaste frågorna är så att vi inte alltid behöver skicka vidare frågor till Carolina (intervjuperson B).

En viktig del i projektet under 2015 är att vara ute på institutionerna och presentera bibliotekets verksamhet. Genom personliga möten med forskare kan biblioteket få feedback på sin verksamhet, och i det mötet kan forskare direkt få svar på sina frågor:

Vi arrangerar ju väldigt mycket tillfällen ute på enheterna för information om olika delar som vi snappar upp... då man kan få veta mer om till exempel e-böcker, hur man läser sånt, eller läser på läsplattor och telefoner eller på datorn (intervjuperson B).

För Linköpings universitetsbibliotek hänger utvecklingen av nya tjänster samman med både omvärldsförändringar och idéer om hur IT kan användas på nya sätt. Universitetsbiblioteket har även genomfört ett projekt för att utveckla webbplatsen och i samband med det har olika användargrupper intervjuats.

Man kan använda den möjligheten när man har den typen av intervjuer på gång för att fånga upp idéer. Och sen vi har också en del direkt kontakt med forskare, vi är ute och pratar hela tiden direkt till grupper, till personer och det är en chans att få nya idéer och insikter om hur de arbetar (intervjuperson A).

Min intervjuperson på Linköpings universitetsbibliotek har själv en bakgrund som forskare och använder också sin egen erfarenhet för att få idéer till nya tjänster för biblioteket:

Men jag tänker också på hur arbetsflödet för en forskare är, typ från födelse till död, från när man börjar som doktorand och framåt eller när man tänker på en ansökan hela vägen fram till data som behöver arkiveras. Och jag har sett i alla fall att vi kan hoppa in i olika ställen där, och eftersom jag också är intresserad av hur man kan tillämpa olika delar av tekniken, det är en kombination av teknikutveckling och att titta lite på vad vi kan erbjuda mer (intervjuperson A).

Ett exempel på en tjänst som utvecklats de senaste åren är rådgivning om publiceringsstrategier:

Vi har fått en hel massa frågor om var man ska börja publicera, typ i vilken tidskrift. Och det var ju lite nytt, för fem år sedan skulle man undrat: Varför frågar du oss? Men sedan vi hade en utveckling av predatory publishers och den sidan. Så vad vi har gjort faktiskt, vi kör lite teknik och har byggt upp en databas med, man kan kalla det beskrivning av omkring 15 000 tidskrifter och 100 keywords eller något sådant. Så när de kommer med ett manuskript och inte har en aning om var de ska publicera så kör man en typanalys på manuskriptet och sedan en matchning av keywords mot den tidskriftslista vi har. Vi kan få 5-10 matchningar, och ser på impact factor, Directory of Open Access Journals, norska listan och så. Och då kan vi säga den här kan vi slänga bort men de här är ganska bra, dessa är i gråzonen... (intervjuperson A).

En tjänst som just nu är under utveckling i Linköping handlar om ämnesordsindexeringen i DiVA. Nu pågår ett försök med att köra textanalyser på abstract i vetenskapliga artiklar för att automatiskt generera en lista på ämnesord. I dag kontrolleras ämnesorden av en bibliotekarie innan de läggs in i DiVA, men förhoppningen är att indexeringen på sikt ska kunna automatiseras helt och att både forskare och bibliotekarier ska kunna avlastas.

Intervjuperson A ger exempel på hur nya tjänster utvecklas i direkt dialog med användarna:

Vi fick önskemål om att köpa in sådana här standarder. Det är ju ett tydligt önskemål från särskilda institutioner. Mycket teknik, och här tillsammans med informatik och media, de ville ha en databas för standarder. Det är ju för alla, det

ligger öppet för alla, men det var ju en särskild service just för dem. Och då gick de in och delfinansierade det.

På Karolinska Institutets bibliotek utvecklas tjänsterna främst genom dialog med styrelserna för forskarutbildning och forskning:

Så det är ganska mycket i dialog med dem som vi kan identifiera behov som vi tror finns när vi möter forskare, eller att de kommer till oss med... är inte det här en biblioteksfråga som behöver utvecklas? Så kan vi äska medel från de här styrelserna då för att bedriva en viss verksamhet, om det är större saker då som vi pratar om, om man vill satsa på ett visst område. Bibliometri är en sån sak (intervjuperson C).

Liksom i Uppsala har Karolinska Institutets bibliotek under senare år märkt av en ökad efterfrågan på stöd i frågor som rör publiceringsstrategier. I övrigt handlar utvecklingen mer handlat om att efterfrågan ökar eller minskar på befintliga tjänster än om att utveckla helt nya. Fjärrlån används till exempel allt mer sällan, medan man tycker sig se en renässans för informationssökningsuppdrag, och tjänster inom bibliometri ökar ständigt.

5.2.6 Sammanfattning

Resultatet från enkäten visar på relativt stora skillnader mellan de tre universitetsbibliotekens tjänster för forskare. När det gäller den första fasen i forskningsprocessen, *Att starta en forskningsuppgift*, verkar det inte finnas någon form av bastjänster som alla bibliotek arbetar med, utan insatserna är mer spridda. Det är tydligt att inget av biblioteken direkt arbetar med forskningsfinansiering, däremot finns enstaka tjänster främst vad gäller bibliometri, publikationslistor och biblioteket som mötesplats.

På området *Insamling av information* finns det däremot många tjänster som kan räknas som ett basutbud, förutom "Fråga biblioteket" även exempelvis informationssökning, tillgång till databaser hemifrån, information om nya databaser och tidskrifter. Uppsala universitetsbibliotek har särskilda tjänster för att underlätta tillgången till tryckt material, medan Karolinska Institutets bibliotek sticker ut genom sina systematiska litteraturoversikter och principen att ingen ska behöva betala för att få tillgång till en vetenskaplig artikel, oavsett om den ingår i bibliotekets utbud eller ej.

Karolinska Institutets bibliotek särskiljer sig även vad gäller stöd till processen *Bearbeta/analysera/skriva* genom att de deltar i doktorandutbildningens kurs Writing Science and Information Literacy.

När det gäller området *Tillgängliggöra resultat* har universiteten olika behov och förutsättningar. Linköpings och Uppsala universitetsbibliotek har egna förlag, vilket också innebär att de har ett större utbud av tjänster på området vetenskaplig publicering. I Uppsala verkar det göras lite fler insatser för marknadsföring av publikationerna medan Linköping satsar mer på att åskådliggöra metadata kring publikationerna.

5.3 Kvalitativ textanalys

Jag har genomfört intervjuer med tre intervjupersoner på Linköpings och Uppsala universitetsbibliotek samt Karolinska Institutets bibliotek. Jag väljer att i denna framställning enbart använda beteckningarna intervjuperson A, B och C. A arbetar vid

Linköpings universitetsbibliotek, B arbetar inom Uppsala universitetsbibliotek och C på Karolinska universitetets bibliotek. Intervjuperson B arbetar på ett enhetsbibliotek medan A och C är placerade på bibliotekens centrala enheter.

5.3.1 Tematisk analys

Proaktivt - reaktivt

Hansson & Johannesson (2013) presenterar en analysmodell som bygger på den grundläggande spänning som finns i synen på biblioteken och bibliotekariernas arbete. Motsatsparen proaktivt-reaktivt ligger begreppsmässigt nära det som Hansson (2010) tidigare benämnt bibliotekens diskurs i förhållande till dess praktik. Som tidigare nämnts i litteraturöversikten kännetecknas diskursen enligt Hansson bland annat av att utvecklingen betecknas som snabb och oförutsägbar, medan bibliotekspraktiken kännetecknas av förutsägbarhet och långsamma förändringar.

Intervjuperson A använder sig av ordet proaktiv flera gånger under intervjun. Ett exempel är när A berättar om två bibliotekarier som skrivit till prodekanen på en fakultet och bett om att få komma på ett möte för att presentera bibliotekets tjänster:

Så att ta det första proaktiva ... knacka på dörren och säga nu kommer vi, det är första steget. Att börja kommunikationen och inte vänta att det kommer den andra vägen. Det kommer inte den andra vägen eftersom det fortfarande är så att administratörer och forskare förstår inte hela bredden av vad vi gör i biblioteket så de kommer inte och frågar oss... det första är att gå ut och sälja. Det är ett säljobb, det kan vara lite besvärligt men det är att vara proaktiv... det är superviktigt för oss just nu eftersom när man är lite under budgetpress är det viktigt att alla förstår vad vi kan göra och vad vi faktiskt gör. Vi bidrar, vi är inte bara en onödig overheadkostnad för universitetet.

A använder ordet proaktiv också i andra sammanhang, till exempel för att beskriva utvecklingen för biblioteken:

Tekniken har ändrats, fokus har ändrats, man måste vara förberedd att utveckla sig själv. Det är helt klart en naturlig konsekvens, vi kommer från en mer passiv modell och går förhoppningsvis mot en mer proaktiv där vi blir inblandade i flera olika delar av kedjan. Forskningsdata är ett bra exempel på det.

Även Uppsala universitetsbibliotek lägger i sitt projekt för forskarstöd ner mycket energi på att nå ut till forskare. Så här säger intervjuperson B:

Ja precis, vi är ju aktivt uppsökande just nu och identifierar vilka delar av universitetet som gör olika saker så vi kan tydliggöra, så att vi vet vad de gör och de vet vad vi kan göra.

I intervjun med B är det annars tydligt att det i nuvarande skede mer handlar om att göra befintliga tjänster kända, än om att utveckla nya. Det proaktiva uttrycks främst som ett större fokus på utåtriktad verksamhet:

På Uppsala universitetsbibliotek har vi jobbat med de här sakerna jättelänge. Men vi inser att det var inte så himla tydligt allt vad vi gör. Så därför vill vi nu paketera det lite tydligare.

Min intervjuperson på Karolinska Institutets bibliotek ger en mångfacetterad bild av universitetsbibliotekets utveckling. Många initiativ till förändring av bibliotekets verksamhet kommer från styrelserna för forskning och forskarutbildning. Biblioteket har också arbetat fram en vision, en framtidsbild av hur biblioteket ska vara tio år fram i tiden:

Ja och det är klart att det är vissa komponenter i det där som vi vill sträva mot. Till exempel att vi vill integrera oss mer i forskarmiljöer till exempel. Och vara ett integrerat stöd, embedded librarian-idén. Det är sådant vi strävar mot, men det finns svårigheter i det också, som man hela tiden måste förhandla med – finns det resurser till det här, vi måste ändå upprätthålla någon slags grundservice i det här också. Men det är ett bra dokument, det är ett bra sätt för oss att jobba på, tror jag. Men inte att det blir statiskt, exakta... för omvärlden förändras ju också. Så vi blir liksom flexibla (intervjuperson C).

Min intervjuperson betonar behovet av förändring men på ett ganska försiktigt sätt. Det handlar mer om dialog och kontinuerliga förändringar över tid snarare än en kapplöpning med tekniken:

Samtidigt så vill vi ju, är vi måna om att expandera. Där finns det ju många bibliotek som jobbar med forskningsdatafrågan till exempel. Men det där behöver ju göras ganska mycket i dialog med... att vi har en dialog så att vi inte ser oss som att vi sitter vid sidan av och tittar på vad som händer utan vi ska vara ett relevant stöd (intervjuperson C).

Kompetens

De kompetensdimensioner som Hansson & Johannesson (2013) beskriver, motsatsparen kärnkompetens - specialistkompetens och biblioteks- och informationsvetenskaplig kompetens - ämnesspecifik kompetens har varit förhållandevis svåra att tillämpa på mitt intervjumaterial. När mina intervjupersoner uttrycker sig om kompetensbehov på universitetsbibliotek, i dag och i framtiden, blir det ofta i helt andra termer:

Det går mot ett slags systematiskt tänkande. Som hänger ihop med IT-utvecklingen också. Jag kan inte sätta mer ord på det än att det är ditåt utvecklingen går. Sedan kan man förbättra små saker kring handledningsprocesser och så. Men det är svårt att rekrytera till bibliotek, för vi vill åt ett visst håll men vi vet inte riktigt hur vi hittar de här människorna som vi letar efter för vi vill kanske ha folk med forskningserfarenhet, att man ska ha varit forskare, men den miljön vi erbjuder kanske inte är så tilltalande för forskare på något vis (intervjuperson C).

Min intervjuperson på Linköpings universitetsbibliotek betonar främst personliga egenskaper som flexibilitet och IT-intresse:

Ja... jag vill ha personer i min grupp i alla fall som är ganska ok med förändring och egen utveckling ... så att de är flexibla på nåt sätt. Det är svårt att säga vad som kommer att vara den stora utmaningen om två år. Och sen ett ganska bra grepp om teknikmöjligheter. Alla behöver inte vara programmerare men att förstå vad som är möjligt med en dator nuförtiden (intervjuperson A).

Också kommunikationskompetens behövs, enligt intervjuperson A:

Om man har den typen av bas, att man kan göra vad som helst, och sen kommunikationsförmåga. Att kunna prata, lyssna och sälja vad vi gör på ett spännande sätt med lite entusiasm.

Även intervjuperson B lyfter fram förmågan att "sälja", men också förmågan att möta användaren på ett bra sätt:

Jag tror att det behövs insikt i... man behöver lära känna sina användare. Och man behöver ha ett utåtriktat servicebeteende som gör att vi... servicekänsla för vad vi kan erbjuda. Och pedagogik såklart. Och man har ju viss ämneskompetens, men jag tror inte att det är superviktigt. Man lär sig det som behövs, men man behöver inte vara expert för att vara ett forskarstöd.

Intervjupersonerna betonar kärnkompetens mer än specialistkompetens, även om det inte heller är helt klart vad en bibliotekaries kärnkompetens är:

Så det är nog ganska mycket om.. attityder. Hos den enskilde bibliotekarien och som kollektiv, hur ser man på lärande, vad ingår? Har man en fast bild av vad som ingår i bibliotekariekompetensen, eller har man en liksom mer flytande...? (intervjuperson C)

C använder ordet generalist för att beskriva bibliotekariens roll:

Ja det är mycket generalist, men generalist på hög nivå med vissa spetsar, toppar skulle jag vilja säga. Där naturligtvis IT-kompetens är ... eller hantera hyfsat avancerade digitala IT-verktyg ligger ganska högt upp, det vet vi det är dit det går.

Intervjuperson A tror till och med att en alltför hög nivå av specialiserad kompetens kan vara en nackdel:

Det är alltför begränsande. Jag är inte så mycket för ... använd just den här lösningen ... man behöver bara tänka RefWorks som vi fasar ut just nu för att det är för dyrt och fungerar inte särskilt bra, vi håller på att gå över Mendeley och Endnote. [...] Ja det handlar inte om att vara specialist eller helt perfekt, det är att vara pragmatisk på en praktisk nivå med saker så att man fyller ett faktiskt behov.

En försiktig tolkning av intervjupersonernas uttalande pekar mot att ämneskompetens har en underordnad roll jämfört med biblioteks- och informationsvetenskaplig kompetens. Ett exempel ges i citatet av intervjuperson B ovan, ämneskompetens är "inte superviktig". Intervjuperson A menar att behovet av ämnesspecifik kompetens skiljer sig åt beroende på var i organisationen den enskilda bibliotekarien arbetar:

Om du arbetar mot en specifik fakultet, om du jobbar mot HUB [Hälsouniversitetets bibliotek, min anm], det medicinska fakultetens bibliotek behöver du ha ganska bra koll hur de arbetar och det är ganska stor skillnad mot hur de arbetar på fil fak. Men om man är i en mer central enhet som forskning, bibliometri eller underavdelningar av det, är det viktiga är att ha en viss nivå av insikt så att jag går dit och pratar om artiklar inte om kapitel.

Hjälp till självhjälp

Som jag nämnt i teoriavsnittet kan det vara intressant att undersöka hur biblioteksanställda förhåller sig till begreppet "hjälp till självhjälp". I förhållande till studenter har hjälp till självhjälp varit ett självklart förhållningssätt och bibliotekarien har haft rollen att lära ut informationskompetens på olika sätt, från att hitta fram till rätt hylla i det fysiska biblioteket till att göra informationssökningar i databaser. Frågan är om förhållningssättet är lika självklart i förhållande till forskare, och när de uppgifter som ska lösas ligger utanför bibliotekariens traditionella roll som informationsförmedlare?

Här finns det stora skillnader i intervjupersonernas svar. Intervjuperson B utgår från enhetsbibliotekens perspektiv där fysiska samlingar och databaser står i centrum:

Hjälp till självhjälp har ju varit tanken hela tiden, alltså man tänker att dom ska låna själva och hela biten så. Och att det ska vara så enkelt som möjligt med webb och hur de nu hittar våra resurser. Men de använder ju inte våra webbsidor tror jag utan de kommer ju via Google med vår proxyserver som hjälper dem. Så det är väl någon slags hjälp till självhjälp med teknik som fungerar. Har vi forskare som kommer och lånar tryckta böcker i biblioteket så använder de alltid våra utlåningsmaskiner.

Intervjuperson A har en helt annan syn på hjälp till självhjälp och samtidigt ett helt annat perspektiv på bibliotekariens roll och uppgifter, men är samtidigt noga med att det rör sig om en personlig åsikt:

Ja, det här blir lite hett internt eftersom jag inte är så mycket för hjälp till självhjälp när jag tänker på forskare. Mitt tänkande för forskare är som jag sa förut att spara deras tid. Och för mig att sitta där och säga nej nej jag tänker inte säga vad lösningen är men så här gör du... det känns lite arrogant. Men det är inte alla inom biblioteket som har den inställningen. Men diskussionen kommer upp lite då och då. Det är inte så att "aldrig för forskare", det är ganska bra för doktorander att förklara för dem... att förklara principen för informationssökning och så, men för studenter är det lite bra att försöka förklara varför eller hur man gör saker, lite hjälp till självhjälp. Men för forskare är min syn i alla fall mer att det är tjänster för att spara deras tid. Göra deras liv mera effektivt eftersom vi har en expertis. Men om man tänker på bibliometri och registrering och Open Access ... de som har försökt att göra något, har ofta inte gjort helt rätt. Även efter man har försökt att förklara. De har inte tid, de gör det bara en, två tre gånger om året, och man glömmer emellan. Så för forskare det är mer att vi gör saker för det mesta. Inte ha som huvudmål att försöka förklara, utbilda dem, vi har inga utbildningskurser för forskare, seniora forskare eller något sådant. Det är mer doktorander man kan göra det med litegrann.

Intervjuperson C ser frågan om hjälp till självhjälp mer som en fråga om vilken typ av tjänst det handlar om, och ser liksom A viss mån en skillnad på doktorander och mer seniora forskare:

Ja, det där är ju en sådan pågående diskussion som vi har faktiskt. Vilken inställning man ska ha. Vi har inte någon jättetydlig definition av det förutom då om vi tar uppdragssökverksamheten, där är det ju faktiskt är utföra tjänster åt forskare, det är det ju. No questions asked, ni får lita på att det arbete vi gör är av kvalitet, och så. Medan vi har undervisning som jag nämnde förut, för doktorander. Där har man ju ett pedagogiskt ansvar och tänk att det är saker man ska lära sig för att bli bättre doktorand eller forskare och ha nytta av det hela livet kanske, den här informationskompetensbiten. Om vi har utbildning i ena änden av hjälp till självhjälp och rena uppdrag i den andra så har vi saker däremellan i vår stöd/supportfunktion vill att folk ska klara sig själva, de ska inte behöva kontakta oss för vi märker att de kan man klara själv... det är lite från fall till fall.

5.3.2 Sammanfattning

En sammanfattande reflektion efter den tematiska analysen är att intervjupersonerna har helt olika utgångspunkter när de talar om bibliotekets stöd till forskare. I den dagliga bibliotekspraktiken nära användarna är personliga möten och åtkomsten till fysiska och digitala samlingar det centrala. I det perspektivet är bra service och bemötande centralt och "hjälp till självhjälp" naturligt när det handlar om saker som utlåningsmaskiner och användning av databaser. För den som tänker på stödet till forskning som teknikrelaterade tjänster som bibliometri och elektronisk publicering kan en annan syn på kompetens och "hjälp till självhjälp" falla sig helt naturligt.

Det går här att göra en koppling till Joacim Hanssons resonemang om praktik och diskurs, vilket också avspeglas i synen på förändringstakten i omvärlden och i vilken mån biblioteket ska vara "proaktivt" och ligga steget före i utvecklingen av nya tjänster. Ju närmare bibliotekspraktiken man befinner sig, desto viktigare är informationsförmedling och personliga möten. Men i det som kan kallas bibliotekens diskurs betonas proaktivitet och nya tjänster och då hamnar tillgång till fysiska och digitala samlingar långt utanför fokus. Jag tycker mig också se att den enskilda bibliotekarien framstår som viktigare i de resonemang som ligger nära bibliotekspraktiken medan de uttalanden som mer präglas av den teknikorienterade diskursen i högre grad betonar bibliotekets centrala tjänster, som i framtiden kanske är helt eller delvis automatiserade.

6. Diskussion och slutsatser

Inom ramen för denna uppsats ville jag ha möjlighet att testa några olika metoder, kvantitativa och kvalitativa, för att försöka fånga in några olika aspekter av tre universitetsbiblioteks stöd till forskning. Det har inneburit att uppsatsarbetet blivit mer komplext och tidskrävande. Jag har inte haft möjlighet att riktigt gå på djupet med någon av metoderna. Snarare har jag skrapat på ytan, men på tre olika sätt. Trots dessa svagheter tycker jag mig ändå ha fått en fördjupad bild av ämnet och mina tre universitetsbibliotek genom att betrakta dem ur tre olika synvinklar.

För att återvända till mina forskningsfrågor:

- Vilket utbud av tjänster för stöd och service till forskare har de undersökta biblioteken i dag?

För att svara på den första frågan har jag kartlagt tre universitetsbiblioteks utbud av tjänster för forskare och funnit att samtliga bibliotek erbjuder tjänster för alla steg i forskningsprocessen. Det finns dock skillnader i tjänsteutbud mellan biblioteken som hänger samman med respektive universitets särdrag, vilket jag återkommer till nedan.

- Vilken roll har stöd och service till forskare i förhållande till andra delar av biblioteksverksamheten?

Tjänster riktade till studenter är huvudfokus för alla universitetsbibliotek, men det är tydligt att stödet till forskning fått allt mer uppmärksamhet under senare år. Att döma av verksamhetsberättelserna har service till forskare en framträdande roll på Karolinska Institutets bibliotek, där det också finns en egen enhet för forskningsnära tjänster. Mina intervjupersoner på Linköpings och Uppsala universitetsbibliotek betonar att stöd till forskare är strategiskt viktigt för universitetsbiblioteken, eftersom denna typ av tjänster gör bibliotekets verksamhet mera synlig för beslutsfattarna. Det finns en uttalad vilja från mina intervjupersoner i Linköping och Uppsala att stödet till forskare ska få en större roll på universitetsbiblioteken.

- Hur ser ledande bibliotekarierna på bibliotekets och bibliotekariernas kompetens, roll och uppgifter i förhållande till forskare?

Mina intervjupersoner ger inga enhetliga svar på den här frågan. Alla ger uttryck för en proaktiv hållning, men på helt olika sätt. Min intervjuperson på Linköpings universitetsbibliotek betonar teknik, innovation och utveckling av nya tjänster medan det för min intervjuperson i Uppsala mer handlar om att paketera och marknadsföra befintliga tjänster. Karolinska Institutets bibliotek arbetar med en långsiktig vision och hämtar inspiration från samarbetet med Mayo Clinic. Området kompetens har visat sig vara komplext. Egenskaper som teknikintresse, vilja att utveckla och utvecklas liksom förmåga att "sälja" bibliotekets tjänster värderas högt. Bibliotekarien får gärna ha vissa "spetsar" i sin kompetens men att vara alltför specialiserad kan till och med vara en nackdel.

Genom att undersöka mina tre universitetsbibliotek med tre olika forskningsmetoder har jag funnit att de har olika profil i sitt stöd till forskare. Jag har därför fått en bild av hur biblioteken avspeglar sina respektive universitet.

Uppsala universitet fick sitt privilegiebrev år 1477 och har både historiskt och i dag en stark tradition inom humaniora. När biblioteket beskriver sig självt i verksamhetsberättelsen har samlingarna en framträdande roll och det fysiska och digitala biblioteket får lika stor uppmärksamhet. Av enkäten framgår också att Uppsala universitetsbibliotek har särskilda tjänster för att underlätta tillgången till tryckt material, till exempel möjlighet för forskare att låna referenslitteratur och digitalisering "on demand". Också intervjun präglas av fokus på samlingar, god service och personliga möten.

"Tekniktunga" Linköpings universitetsbibliotek har en verksamhetsberättelse som präglas av orden studenter, information och projekt. Samlingarna har en mindre framträdande roll jämfört med i Uppsala universitets verksamhetsberättelse. Utveckling av verksamheten blir synlig genom ordet "projekt" - merparten av dessa är på ett eller annat sätt relaterade till IT, exempelvis ny webb och interaktiv lärmiljö. Min intervjuperson på Linköpings universitetsbibliotek står för en uttalat proaktiv hållning och nya möjligheter med tekniken genomsyrade hela intervjun. Även de tjänster som jag bara funnit hos Linköpings universitetsbibliotek är teknikrelaterade, exempelvis visualisering av metadata.

Karolinska Institutet är ett av världens ledande medicinska universitet. Institutets forskare publicerar sig främst i internationella medicinska tidskrifter. Det är därför inte konstigt att ord relaterade till "samlingar" inte alls är synliga i verksamhetsberättelsen. Istället är det "stöd" och "utveckling" som dominerar i texten. "Forskning" och "forskare" har en tydlig plats i verksamhetsberättelsen, ofta då i kombination med "stöd". "Utveckling" används både för att beskriva teknikrelaterad utveckling och för studenternas lärande och informationskompetens. I tjänsteutbudet utmärker sig Karolinska Institutets bibliotek genom att ha flera tjänster till stöd för akademiskt skrivande. Min intervjuperson ger uttryck för att det finns en närhet mellan biblioteket och institutets styrelser för forskning och forskarutbildning, som innebär att styrelserna "beställer" nya tjänster från biblioteket. I både Linköping och Uppsala verkar det finnas ett uttalat behov av att "sälja" biblioteket och informera om tjänsteutbudet. En försiktig reflektion är att på Karolinska verkar det behovet inte finnas på samma sätt, kanske för att närheten till styrelserna innebär att de känner till vilken kompetens som finns inom biblioteket.

I litteraturgenomgången ger jag exempel på tjänster som har ansetts särskilt viktiga för biblioteken att utveckla för att kunna möta forskares behov. Jag har kunnat se att de allra flesta av dem finns hos mina tre universitetsbibliotek i dag. Till dem hör bibliometri, rådgivning i upphovsrättsfrågor och Open Access samt användning av sociala medier. Frågan om lagring av forskningsdata är aktuell hos samtliga tre universitetsbibliotek, även om det än så länge handlar om att erbjuda tillfälliga lösningar. En tjänst som nämndes i några av litteraturgenomgångens framtidsspaningar och som är högst aktuell i dag är rådgivning i publiceringsstrategier. Dessa tjänster är relativt nya på både Linköpings universitetsbibliotek och Karolinska Institutets bibliotek och har tillkommit som direkta svar på forskares behov.

En tjänst som knappt alls verkar utföras på mina universitetsbibliotek, men som återkom i flera av litteraturens framtidsspaningar, är att integrera bibliotekarier som informationsspecialister i forskarteam. Av enkäterna framgår att biblioteken har möjlighet att göra detta om behov finns, men det verkar inte utnyttjas i någon större omfattning. Frågan har varit uppe på Karolinska Institutets bibliotek, som har ett

samarbete med biblioteket vid Mayo Clinic i USA, där man arbetar med "embedded librarians". I intervjun nämns arbetssättet som något att sträva mot, men att det handlar om hur bibliotekets resurser används på bästa sätt - basservicen måste kunna upprätthållas.

I litteraturen nämns att biblioteken är relativt välförsedda med tjänster för stöd i forskningsprocessens början och i dess slut, medan få tjänster finns till stöd för forskningens långa mellanfaser med att bearbeta, analysera och skriva. Jag har funnit att mina tre bibliotek faktiskt erbjuder tjänster i alla steg av en forskningsprocess. Särskilt utmärker sig här Karolinska Institutets bibliotek, som medverkar i kurser om akademiskt skrivande och även erbjuder språkgranskningstjänster. Inget av biblioteken erbjuder direkt hjälp med forskningsansökningar - detta hanteras av andra delar av universitetet. Samtidigt verkar det finnas beröringspunkter och behov av samarbete. Det kan då handla om exempelvis lagring av CV och publikationslistor samt behovet av unika forskar-ID.

Som jag kunnat konstatera i litteraturöversikten har flera av de framtidsspaningar som gjorts om universitetsbibliotekens stöd till forskare flera år på nacken, och framtiden är redan här, även på mina tre universitetsbibliotek. Flera av de "nya" tjänster som nämns i litteraturen har i dag funnits så pass länge att de knappt betraktas som nya längre. En tanke som tränger sig på under analysen är det som Helena Francke (2013) beskriver som möjligheten till ett mentalt paradigmskifte för universitetsbiblioteken, från att ge lokal tillgång till global information till att ge global tillgång till lokal litteratur. Ett sådant paradigmskifte skulle utmana både bibliotekariens identitet och omvärldens bild av biblioteken. Det här perspektivet berör inte bara bibliotekens diskurs utan också dess praktik. Ju fler tjänster biblioteken utvecklar för vetenskaplig publicering och för stöd till forskningsprocessens olika steg, desto fler bibliotekarier kommer att arbeta med "att ge global tillgång till lokal litteratur", och som Helena Francke också skriver, bibliotekens arbete komma att handla mer om processer än om samlingar.

6.1 Analys av mina egna forskningsmetoder

Efter att ha genomfört arbetet med uppsatsen kan jag konstatera att det finns mycket jag skulle göra annorlunda om jag skulle göra om projektet från början. Framförallt skulle jag ha haft färre och andra intervjufrågor. Det visade sig till exempel att man inte på något av mina bibliotek hade reflekterat över om man talade om stöd eller service till forskare och jag kunde också se att orden användes växelvis i intervjupersonernas svar. Det var också tydligt att biblioteken i dag har starkt fokus på att tjänsterna är till för alla, och därför kändes mina frågor om specifika tjänster eller specifik bibliotekariekompetens för arbete mot vissa institutioner inte relevanta.

Enkäten tycker jag har fungerat relativt bra, även om indelningen i avsnitt som följer stegen i forskningsprocessen ställde till bekymmer i några fall. Informationsökning pågår till exempel under större delen av forskningsprocessen och då blir det knepigt att placera allt som rör insamling av information under "Att starta en forskningsuppgift" som jag gjort.

Den tematiska textanalysen har inte gått på några större djup och jag har brottats med flera olika frågor under arbetet. Intervjupersonerna är utsedda för att representera sina universitetsbibliotek, men ger samtidigt uttryck för sin egen personliga uppfattning. Jag

tycker mig se en ganska god överensstämmelse mellan universiteten, dess bibliotek, utbudet av tjänster och intervjupersonernas uttalande. Samtidigt filtreras bilden av universitetsbiblioteken genom intervjupersonernas personligheter, och en annan intervjuperson kunde ha förändrat helhetsbilden.

6.2 Förslag till fortsatt forskning

Eftersom jag själv knappast gjort mer än att skrapa på ytan i det stora ämnet universitetsbibliotekens stöd till forskare finns det många olika aspekter att gå vidare med. Det har under arbetet med uppsatsen blivit tydligt att den gamla spänningen mellan dokumentalister och bibliotekarier lever kvar i dagens universitetsbibliotek, även om det i dag kanske diskuteras i termer av diskurs eller paradig. Ett ökat fokus på stöd till forskare kan aktualisera den här motsättningen eftersom traditionella förhållningssätt som "hjälp till självhjälp" kanske behöver omvärderas och bibliotekariens roll som informationsförsörjare behöva vidgas. I det perspektivet tror jag därför att det kan vara intressant med fortsatt forskning om både bibliotekarierollen på universitetsbiblioteken och om omvärldens syn på universitetsbiblioteken.

7. Litteraturförteckning

Opublicerade källor

Tre stycken informantintervjuer, utförda 150309 – 150323. Intervjuinspelningar, -transkriberingar och anteckningar finns i författarens ägo.

Karolinska Institutets bibliotek (2015). *Verksamhetsberättelse Universitetsbiblioteket : verksamhetsår 2014*.

Publicerade källor

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*, 2. uppl., Malmö: Liber.

Francke, Helena (2013). *Publicera!: svenska forskningsbiblioteks arbete med publiceringsfrågor*. Stockholm: Svensk biblioteksforening.

Tillgänglig på Internet: <http://www.biblioteksforeningen.org/material/publicera/>

Hansson, Joacim (2010). *Libraries and identity: the role of institutional self-image and identity in the emergence of new types of libraries*, Oxford: Chandos.

Hansson, Joacim and Johannesson, Krister (2013). Librarians' views of academic library support for scholarly publishing: an every-day perspective, *Journal of Academic Librarianship*, Vol. 39 No. 3, pp. 323-240.

Jensen, Malene (2012). *Mer än bara fjärrlån? : en kvalitativ studie om hur bibliotekarier vid Lunds universitets bibliotek ser på sitt arbete med forskarstöd*, masteruppsats, Lund: Lunds universitet.

Karolinska Institutet (2015-04-05). *Korta fakta om Karolinska Institutet*, (Hanna Lind, webbansvarig)

<http://ki.se/om-ki/korta-fakta-om-karolinska-institutet> [2015-04-05]

Larsen, Asger V. et al. (2010). *Analysis of Research Support Services at international Best Practice Institutions*. Köpenhamn: Københavns Universitets Biblioteks- og Informationsservice - KUBIS Videncenter for Videnskabelig Kommunikation.

Linköpings universitet (2015-04-05), *Välkommen till Linköpings universitet*, (Maria Karlberg, sidansvarig)

<http://www.liu.se/om-liu?l=sv> [2015-04-05]

Linköpings universitetsbibliotek (2014). *Verksamhetsberättelse LiUB 2013*, Linköping.

Nelke, Margareta (2009). *Universitets- och högskolebibliotek i förändring [Elektronisk resurs] : omvärldsanalys och framtidsscenarier*, Stockholm: Svensk biblioteksforening. Tillgänglig på Internet:

<http://www.biblioteksforeningen.org/organisation/dokument/pdf/Forandring.pdf>

Research Information Network (2010). *Research Support Services in UK Universities : a Research Information Network report*, London.

Tillgänglig på Internet:

http://www.rin.ac.uk/system/files/attachments/Research_Support_Services_in_UK_Universities_report_for_screen.pdf

Research Information Network (2007). *Researchers' Use of Academic Libraries and their Services : a report commissioned by the Research Information Network and the Consortium of Research Libraries*, London.

Tillgänglig på Internet: <http://www.rin.ac.uk/system/files/attachments/Researchers-libraries-services-report.pdf>

Research Information Network (2011). *The value of libraries for research and researchers [electronic resource] : a RIN and RLUK report*, London.

Tillgänglig på Internet: <http://www.rin.ac.uk/our-work/using-and-accessing-information-resources/value-libraries-research-and-researchers>

Svensk biblioteksforening (2009). *Universitets- och högskolebibliotek - nu och i framtiden [Elektronisk resurs] : Slutrapport från verksamhetsgruppen för universitets- och högskolebibliotek*, Stockholm.

Tillgänglig på Internet: http://www.biblioteksforeningen.org/wp-content/uploads/2011/08/UHbibl_nuoch-framtid10.pdf

Uppsala universitetsbibliotek (2014). *Verksamhetsberättelse 2013 : Uppsala universitetsbibliotek*, Uppsala.

Uppsala universitet (2015-04-05), *Uppsala universitet i siffror*
<http://www.uu.se/om-uu/i-korthet/siffror/> [2015-04-05]

Voog, Hanna (2012). *Tillgänglighet, närhet och synlighet: gemensamma utmaningar för LUB-nätverket för att möta forskares behov av stöd vid Lunds universitet : Lunds universitets bibliotek 2012*, Lund: Lunds universitet.

Wiklund, Gunilla (2012). *Vad är forskarservice? : En litteraturöversikt inom LUB-projektet Forskares behov av service och stöd*, Lund: Lunds universitet, Lunds universitets bibliotek.

Kartläggning av universitetsbiblioteks tjänster för forskning/forskare

Nedan följer beskrivning av ett antal tjänster som universitetsbibliotek kan ha för service och stöd till forskning/forskare. Vissa av dessa är bastjänster som återfinns på alla eller nästan alla universitetsbibliotek, andra är mer udda eller ovanliga tjänster som bara enstaka universitetsbibliotek har. I uppräknigen återfinns också några tjänster som finns på andra europeiska universitetsbibliotek eller kan vara framtida utvecklingsområden för vetenskaplig kommunikation.

Jag ber dig nu att kryssa för de tjänster som tillhandahålls av ert universitetsbibliotek, eller på ett förslag knutet till universitetsbiblioteket. Tjänsterna är grupperade i kategorier som motsvarar stegen i en forskningsprocess.

Att starta en forskningsuppgift

Biblioteket som mötesplats

☐	Bokningsbara rum med mötesutrustning	01
☐	Fysisk mötesplats på biblioteket reserverad för forskare, t ex en "forskarlounge"	02
☐	Biblioteket informerar om forskarnätverk och/eller sociala mötesplatser för forskare	03

Forskningsfinansiering

☐	Biblioteket informerar om forskningsfinansiärer och utlysningstider	04
☐	Biblioteket sammanställer och sprider råd om att söka forskningsmedel	05
☐	Biblioteket skickar ut målgruppanpassad information (till forskargrupper, institutioner eller liknande) om kommande utlysningar	06
☐	Biblioteket tillhandahåller databaser med tidigare forskningsansökningar	07
☐	Biblioteket erbjuder möjlighet att lagra/sammanställa publikationslistor, CV med mera som kan användas vid projektansökningar	08
☐	Biblioteket erbjuder hjälp med sammanställningar av forskares citeringsdata eller andra bibliometriska analyser i samband med forskningsansökningar	09
☐	Erbjuder hjälp med statistiska och ekonomiska analyser inför forskningsansökan	10
☐	Erbjuder hjälp med att skriva forskningsansökan	11

Bevakning av forskningstrender mm

☐	Biblioteket informerar om nya publikationer, forskningstrender, forskningsmiljöer etc.	12
☐	Biblioteket informerar om kommande vetenskapliga konferenser	13

övriga tjänster för att stödja starten av en forskningsuppgift

---

Insamling av information

Informationsåtkomst

☐	Åtkomst till databaser hemifrån	14
☐	Direktleveranser till forskarens arbetsrum	15
☐	Möjlighet till hemlån av referensexemplar	16
☐	Möjlighet till förlängda lånetider för forskare	17
☐	Möjlighet för forskare att köpa in egen litteratur via biblioteket	18
☐	Fjärlånade artiklar levereras direkt till forskarens e-postadress som pdf eller via länk	19
☐	Avgiftsfri artikelbeställning för forskare för artiklar som inte ingår i bibliotekets utbud	20

Användarstyrt förvärv

☐	Användarstyrt förvärv som komplement till manuella inköp	21
☐	Användarstyrt förvärv som ersättning för manuella inköp	22
☐	Inköp av e-böcker ”on demand”	23
☐	Print-on-demand av e-böcker	24
☐	Användarstyrd digitalisering	25

Informationskompetens

☐	Informationsmöten/kurser i informationssökning speciellt anpassade för doktorander	26
☐	Informationsmöten/kurser i informationssökning speciellt anpassade för forskare	27
☐	Biblioteket informerar om ny teknik för att söka eller bevaka ny information, t ex mobilappar	28
☐	Forskare kan boka tid för enskild handledning i informationssökning	29

Stöd till informationsförsörjning

☐	Biblioteket informerar om nya databaser, tidskrifter etc av intresse för forskare	30
☐	Biblioteket erbjuder hjälp med att lägga upp bevakningar av ämnesområden, t.ex via RSS-flöden	31
☐	Biblioteket kan om så önskas allokera en bibliotekarie till en forskargrupp	32
☐	Bibliotekarier utför mot avgift sökningar åt forskare	33
☐	Bibliotekarier utför kostnadsfritt sökningar åt forskare	34
	Biblioteket har ”Fråga biblioteket-tjänst”, via	
☐	telefon	35
☐	livechat	36
☐	e-post	37
☐	personliga besök på biblioteket	38

Övriga tjänster för insamling av information

Bearbeta/Analysera/Skriva

Akademiskt skrivande

☐	Information om akademiskt skrivande finns på bibliotekets webbplats	39
☐	Informationsmöten eller kurser om akademiskt skrivande på svenska	40
☐	Informationsmöten eller kurser om akademiskt skrivande på engelska	41
☐	Informationsmöten eller kurser särskilt riktade till doktorander / forskare	42
☐	Biblioteket erbjuder språkgranskningstjänster	43

Referenshanteringsverktyg

☐	Referenshanteringsverktyg tillhandahålls via bibliotekets webbplats	44
☐	Webbutbildning om hur referenshanteringsverktyg används finns på webbplatsen	45
☐	Informationsmöten eller kurser hålls om referenshanteringsverktyg	46
☐	Biblioteket erbjuder rådgivning om hur referenshanteringsverktyg används	47
☐	Biblioteket testar och utvärderar nya referenshanteringsverktyg	48

Att skriva referenser

☐	Information om hur man skriver referenser finns på bibliotekets webbplats	49
☐	Biblioteket håller informationsmöten eller kurser om att skriva referenser	50
☐	Biblioteket erbjuder enskild rådgivning om hur man skriver referenser	51

Använda, bearbeta och dela och forskningsdata

☐	Verktyg för statistikbearbetning tillhandahålls genom bibliotekets webbplats	52
☐	Biblioteket erbjuder informationsmöten/kurser om statistikverktyg	53
☐	Biblioteket erbjuder lagring av forskningsdata (exempelvis via DiVA)	54
☐	Biblioteket informerar om "Öppna arkiv" där forskningsdata kan lagras och tillgängliggöras	55
☐	Biblioteket informerar om andra alternativ för lagring av forskningsdata	56

Övriga tjänster för att stödja processen bearbeta/analysera/skriva

---

Tillgängliggöra resultat

Publiceringsstrategier

☐	Tillhandahåller bibliometriska analyser, t ex "journal impact"-översikter inom olika discipliner för att underlätta för forskare att identifiera lämpliga tidskrifter	57
☐	Information om Open Access finns på bibliotekets webbplats	58
☐	Biblioteket håller informationsmöten eller kurser om Open Access	59
☐	Biblioteket ger ekonomiskt stöd till Open Access-publicering	60
☐	Biblioteket utför kvalitetsbedömning av Open Access-tidskrifter	61
☐	Biblioteket arrangerar informationsmöten/workshops tillsammans med förlag om publicering i förlagets tidskrifter	62

Registrering och kontroll av metadata

☐	Biblioteket informerar om hur man registrerar i publiceringsdatabas/er (ex. DiVA)	63
☐	Biblioteket utför bibliografisk kontroll av poster/metadata i publiceringsdatabas/er	64
☐	Bibliotekets personal utför registreringen i publiceringsdatabas/er	65

Egen utgivning

☐	Universitetet har eget förlag som organisatoriskt ligger under universitetsbiblioteket	66
	Förlaget ger ut:	
☐	Monografier	67
☐	Skriftserier	68
☐	Tidskrifter	69
☐	Konferenspublikationer	70
☐	Biblioteket eller förlaget ger stöd vid start av nya serier och/eller tidskrifter	71

Avhandlingar

☐	Publiceringsmallar tillhandahålls på bibliotekets webbplats	72
☐	Information om hur man färdigställer original finns på bibliotekets webbplats	73
☐	Biblioteket erbjuder rådgivning och/eller praktisk hjälp kring färdigställande av original, t. ex. bildbehandling, skapa pdf, spikblad	74
☐	Biblioteket administrerar tryckeribeställningar	75

Övrig service/stöd kring utgivningen

☐	Biblioteket eller förlaget erbjuder praktisk hjälp med posterproduktion	76
☐	Biblioteket eller förlaget erbjuder praktisk hjälp med ”enhanced publications” med t.ex. algoritmer, bilder, videor etc	77
☐	Biblioteket erbjuder rådgivning i upphovsrättsfrågor	78
☐	Biblioteket utför plagieringskontroller	79
☐	Biblioteket informerar om Creative Commons-licenser	80

Marknadsföra/synliggöra

☐	Biblioteket/förlaget har en webbshop för beställning av print on demand-exemplar	81
☐	Biblioteket/förlaget sprider information om utgivningen via t ex digitala nyhetsbrev	82
☐	Biblioteket/förlaget visualiserar metadata för att åskådliggöra utgivningen	83
☐	Metadata används för att visualisera enskilda forskares publikationer	84
☐	Biblioteket erbjuder utbildning till forskare om ”tredje uppgiften”, t ex via Twitter, bloggar, populärvetenskapligt skrivande, att möta medierna	85
☐	Biblioteket erbjuder stödtjänster för vetenskapliga konferenser	86

Bibliometri

☐	Biblioteket håller informationsmöten eller liknande om bibliometri	87
☐	Biblioteket utför bibliometriska analyser för universitetets samlade forskning	88
☐	Biblioteket utför bibliometriska analyser för enskilda forskare och institutioner	89
☐	Biblioteket utför altmetriska analyser	90

Övriga tjänster för att tillgängliggöra forskningsresultat

Bilaga 2. Intervjuguide

Frågeguide

Definitioner/avgränsningar

Hur brukar ni på universitetsbiblioteket vanligtvis benämna service/stöd till forskning/forskare?

Har ni gjort någon definition av begreppet?

Ingår doktorander i begreppet "forskare" hos er?

Vilka av era tjänster vänder sig enbart till forskare respektive doktorander?

Beskriv bibliotekets roll i universitetets forskningsinfrastruktur. Vilka andra enheter finns, och vilken gränsdragning/arbetsfördelning har gjorts i förhållande till dessa?

Utbud av service/tjänster

Hur arbetar ni för att utveckla utbudet av tjänster för forskare?

Kan du ge exempel på några nya tjänster som utvecklats och tidigare tjänster som tagits bort de senaste åren och skälen till detta?

Har ni utvecklat några tjänster som riktar sig enbart till vissa institutioner/delområden?

Vilka vägval har ni gjort mellan att ge "hjälp till självhjälp" och att faktiskt utföra tjänster åt forskare?

Skiljer sig behovet av stöd och service mellan olika fakulteter/institutioner?

Hur resonerar ni kring avgiftsbeläggning av tjänster för forskare, t ex "boka en bibliotekarie"?

Organisation och kompetens

Vilka strategier och mål har biblioteket för stöd/service till forskning/forskare?

Hur har de utvecklats?

Finns en egen enhet för stöd/service till forskare/forskning eller är arbetet integrerat i andra enheter?

Har ni ett system med kontaktbibliotekarier eller motsvarande?

Vilken roll/vilka roller kan och ska bibliotekarier ha i förhållande till forskare?

På vilket sätt påverkar arbetet med service/stöd till forskning/forskare bibliotekariernas eget lärande och utveckling?

På vilket sätt arbetar biblioteket för att fånga in forskarnas synpunkter och önskemål om bibliotekets service?

Hur utvärderas ert stöd/er service till forskning/forskare?

Finns det på ert universitetsbibliotek bibliotekarier som själva forskar? Vilken roll spelar det i kontakten med andra forskare på biblioteket?

Vilken kompetens behövs hos bibliotekspersonalen för att kunna möta forskares behov?

Vilka kompetenser kommer att behövas på sikt (inom cirka 5 år) och hur gör ni för att möta de behoven?

Skiljer sig kompetensbehovet för bibliotekarier beroende på vilken fakultet/institution de huvudsakligen arbetar mot?